

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2070 — nočna 2994, 2994 in 2070

Izaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

SLOVENECE

Ob obletnici premirja

Luksuzni vagon, v katerem je bilo pred štirinajstimi leti podpisano premirje med zaveznicami in Nemčijo, so spravili v vojni muzej, v »Hotel des Invalides« v Parizu. Pa tudi orožje bi spadalo v muzej! V resnici bi ga bili takrat narodni spravili tjakaj za vedno, zakaj z vojnih poljan je takrat še kipele človeška kri in izmognanim sencam v vojaških oblekah se je bratomorno klanje pristudilo do mozga. Človeštvo se je takrat po pravici izpraševalo, čemu štiri leta nepretrganega ubijanja, trpljenja v jarku in doma, zatajevanja in strahovitega moralnega propadanja? Kje so danes tisti, ki so nam potisnili orožje v roke? Ali bi se ne bili dali mednarodni spori rešiti z mirno poravnavo? Če pa je že do tega moralo priti, naj bo božja volja. Toda nikdar, nikdar več! To je bil nauk štiriletnega klanja in če bi ga človeštvo ne bilo nikdar več pozabilo, bi ta sad svetovne vojne morda odtehtal njene strašne žrvice.

In vendar po štirinajstih letih tako brusimo orožje, tako se zopet polnijo skladišča s strelivom, kakor da mora vsak hip izbruhniti nova katastrofa! Nobeno povojno leto niso naredili tako britko preizkusili resnice, da moderna vojna ne pozna vpč zmagovalcev, da je za premaganca in zmagovalca prav tako veliko zlo, kakor letošnje, ko trpimo silno pomanjkanje. Še nikdar niso vojaške postavke s tako težo pritiskale na ramena davkoplačevalca in vendar na razorožitveni konferenci ne gre delo od rok. Nobena vojna ni bolj kakor zadnja pokazala, kam lahko zavedejo narode »ženjije in »poldemonije, »nadljudec, nobena vojna ni pomela toliko Viljemov in Bismarkov kakor zadnja, in vendar se danes povprečna inteligentna klanja pred političnimi veleumi krepkih mož, ljudi železne pesti, »ki znajo, in ne vidi, da si s tem daje izpričevalo svoje »osebnosti«. In takšnim ljudem je pripravljena žrtvovati tudi vse svoje pravice, svojo svobodo, samo da jo lahko »vodijo, kakor da bi prav svetovne vojne ne dobili tisti, ki so množicam in zaslužnim narodom dvignili prapora svobode in demokracije najvišje! Kakor da bi demokrat Wilson s svojimi točkami ne bil razorožil Avstrije! Ali je mogoče, da je svet komaj štirinajsto leto po vojni s takšno lahkoto prenesel Mussolinijeve besede, da je vojna človeštvu potrebna ustanova, ali je mogoče, da slavi njegove ceste in mrtve palače, ne da bi se spomnil, da se te vijeje med grobovi svobode in dostojanstva človeške osebe.

Zakaj smo štiri leta krvaveli? Ali ne čujemo iz milijonov in milijonov grobov, pa naj ležijo ti ob Piavi, na Kajmakčalanu, ali Verdunu, očitka: Mar se nismo žrtvovali za vas? Za blagor svojih otrok, da bi se jim bolje go-dilo?

Po vsem svetu obhajajo danes praznik miru, kakor da bi se danes čuli iz daljave zvon, ki naznanja konec »nesmiselnega klanja«. (Tako je označil Benedikt XV. vojno v svoji glasoviti poslanici za mir). Edino v fašistični Italiji »slavi vsako leto 4. novembra, to je dan, ko je bilo podpisano premirje med Avstrijo in Italijo, »praznik zmage«. Svet noče več poznati razlike med premaganim in zmagovalci, le Italija ima samo zmagovalce. Z obujanjem spominov na zmago nad Avstrijo, ko je že davno ni bilo več, hočejo mladini vcepiti duha boja in brutalne sile; otroka vleknejo že pri šestem letu v militaristično organizacijo in ga vojaško vežbajo do dvajsetega leta. In Rima prihajajo nauki o nujnosti vojne in lepota šovinističnega nacionalizma; iz Rima dajejo potujoči tistim narodom, ki ne morejo pozabiti na čase, ko so kot sivoljenci gospodovali drugim — pomisli n. pr. na Gömbösov obisk v Rimu! — in navodila za razvinitistično gonjo prihajajo iz palače Venezia, ki seveda noče nič elisati o reviziji primorske in tirolske meje. Fašistični Rim je kriv, da morajo sosedne države žrtvovati toliko denarja za orožje ali pa se odpovedati samostojnosti, pridobljeni v svetovni vojni s tolikimi žrtvami!

Ali ni G. Herriot čutil polnega preloma z vsem svojim delom v prošlosti in z vsem svojim notranjim prepričanjem v trenutku, ko je na kongresu radikalne stranke v Toulousi in pozneje pred časnikarji v Parizu postavil za svojo zunanjo politiko egoistično načelo, da je potrebno delati razliko med problemi notranje in problemi zunanje politike, da ima vsaka država pravico dati si takšno vladavino kakor hoče in da se sosednje države ne smejo brigati za notranje zadeve druge? G. Herriot nenadoma umrl, da je fašizem italijanska zadeva.

V resnici ni fašizem samo stvar Italije. — Svetovna vojna nas uči, da tvori z militarizmom prepojen narod stalno nevarnost ne samo za sosedo, temveč za vesoljni mir. Borec za svobodo misli, za kakršnega se Herriot tako rad proglasa, bi vendar ne smel iz egoističnih nagibov — da bi namreč pridobil Mussolinija za Francijo proti Nemčiji — odpovedati vsaj moralne opore milijonom tistih, ki v Italiji in drugod po svetu pričakujejo, da v Italiji zasije solnce svobode. Zunanji minister Herriot se bo bržkone prav v kratkem času prepričal, da je fašistični Rim s svojim hipernacionalizmom, s svojimi imperialističnimi načrti in diplomatskimi intrigami na Balkanu in drugod, miru nevarno ognjišče in da se Mussolinijeva diplomacija ne bo nikdar odrekla svoji intrigantski politiki.

Novi mednarodnopolitični načrti

Sestanek v Rimu

Madžari in Italijani očividno ustvarjajo novo politično skupino od Sredozemlja do Baltika

Rim, 10. novembra. tg. V diplomatskih krogih se mnogo komentira obisk madjarskega predsednika vlade, ki je prišel z velikim spremstvom, v katerem se nahajajo priznani strokovnjaki iz madjarskega zunanjega, vojnega in trgovskega ministristva. Najznačilnejše je, da spremlja Julija Gömbösa šef kabineta zunanje ministra baron Apron, o katerem je znano, da se je udeležil vseh dosedanjih pogajanj med Italijo in Madjarsko in ki je bil že začasa vlade grofa Bethlena najagilnejši pristaš italijansko-madjarskega sodelovanja. Na nekem tukajšnj. veleposlaništvu, ki je zelo interesirano na cilju, ki ga madjarski obisk zasleduje, se je govorilo o treh vprašanjih, glede katerih hoče Gömbös priti na jasno: 1. skupna fronta Italije in Madjarske v boju za revizijo mirovnihih pogodb; 2. skupno italijansko-madjarsko stališče v vseh vprašanjih, ki se tičejo Podonavja in 3. okrepitev medsebojnih trgovinskih odnosov. V istih krogih so menja, da je Gömbös sporazumno z Italijo načel vsa ta vprašanja, ker vsa dosedanja prizadevanja vevsil, da bi prišla na pomoč srednji Evropi, niso prinesla nikakega rezultata. Madjarska je morala nastopiti pot samopomoči, ki pa za malo državo nujnostno zahteva zaslombo pri kakšni vevsili, četudi bi to zahtevalo žrtve. Nadalje se misli, da hoče Gömbös, v smislu svoje vladne deklaracije, v kateri je slavil prijateljstvo Poljske in Italije v isti sapi, izvesti svoj program,

ki obstoji v tem, da se razkolje Evropa od severa do juga s »žično ograjo italijanskega vpliva,« preko katerega bi se zaman trudila priti francoska diplomacija. Toda vsa ta ugi-banja so še prerana in se naslanjajo samo na negotova dejstva in na okolnost, da je italijanska vlada Gömbösovo prisotnost v Rimu zavila v nepredirljiv plašč politične tajinstvenosti.

Rim, 10. novembra. tg. O razgovoru, ki sta ga imela danes popoldne Mussolini in madjarski ministrski predsednik Gömbös, pravi uradni komuniké samo, da je bil razgovor dolg in pristrčen. Gömbös je poprej še položil vevenc na grob neznanega junaka. Opoldne je bil Gömbös gost ministra za zrakoplovstvo Balba. Zvečer je priredil Mussolini slavnostno večerjo. Jutri se bo Gömbös udeležil vojaške parade

ob priliki rojstnega dne italijanskega kraja. Pozneje pa bo sprejet pri papežu. O vsebini razgovorov med njim in Mussolinijem ni v javnosti znanega dosti več, kakor ono, kar je Gömbös sam že povedal, ko se je odpeljal iz Budimpešte. Kljub temu, da je italijanska vlada pripravljena iti Madjarski kolikor mogoče na roko, ni preveč upanja, da bi mogla italijanska vlada pomagati madjarskim agrarcem. Zato se čuje v tukašnjih političnih krogih, da se hoče Gömbös s Mussolinijem razgovarjati tudi o tem, ali bi se mogel in v kateri meri bi se mogel doseči trgovsko politični sporazum Madjarske s Češkoslovaško, pri čemer bi bil svednja predpogoj, da v bližnji prihodnosti res pride do tega, da poneha napetost položaja med Italijo in Francijo.

Zapadnoevropski blok?

Francija-Italija-Belgija

Pariz, 10. nov. tg. »Petit Parisien« poroča, da se je večeraj javil italijanski poslanik pri Herriotu in mu izrekel zahvalo svoje vlade za prijazne besede v Toulousu, in da je Herriot poslaniku ponovno naglašal, da Francija nikdar ne bo pozabila vloge latinske sestre v vojni. Treba je razlikovati med notranjo in zunanjo politiko vsake države. — Nacionalistični »L'Ordre« sporoča, da se je na tem sestanku sklenila ustanovitev zapadnega bloka

Francije, Italije in Belgije, kar potrjuje tudi nenadno potovanje belgijskega ministrskega predsednika v Pariz, ki je večeraj zjutraj zajtrkoval s Herriotom na Quai d'Orsay. Bližnje sorodstvo italijanske in belgijske kraljevske hiše je še en vzrok več za ožjo politično zvezo med obema državama. List končno še dostavlja, da bo na seji velikega fašističnega sveta, ki bo v soboto, dal Mussolini svoje izjave o tem problemu.

Po volitvah v Ameriki

Newyork, 10. nov. Po najnovejših vesteh bo slika parlamentarne zbornice tale:

306 demokratov, 109 republikancev. Iz 20 volilnih okrožij izid še ni znan.

Roosevelt je po dosedanjih poročilih dobil 20.193.000, Hoover pa 14.202.000 glasov. Število socialističnih glasov še ni definitivno znano, toda kakor piše »Newyork Times«, bo znašalo več kot 800.000.

Končni izid volitev daje Rooseveltu 472, Hooverju pa 50 elektorskih mest.

„Mokri“ in „suhi“

Newyork, 10. nov. tg. Končni rezultat volitev v kongres ima sledeče številke: senat šteje 59 de-

mokratov, 36 republikancev in 1 farmerja, skupaj 65 mokrih in 31 suhih. Poslanska zbornica pa ima 306 demokratov in 125 republikancev, skupaj 300 mokrih. Smatra se za gotovo, da bo Hoover povabil Roosevelta na konferenco v Belo hišo v petih najvažnejših problemih: vojnih dolgovih, razorožitvenih pogajanjih, francoskih jamstvenih predlogih, Mandžuriji in konferenci o svetovni krizi.

Hoover zapusti politiko

Washington, 10. nov. Predsednik Zedinjenih držav Hoover je po porazu, ki ga je doživel pri pravkaršnjih predsedniških volitvah, izjavil, da se bo 4. marca prihodnjega leta, ko mu poteče mandat predsednika, umaknil iz javnega življenja in da se bo posvetil svojim zasebnim poslom.

Krvavi izgredi v Ženevi

S strojnimi puškami po ulicah mesta mednarodne sloge

V večerajšnji drugi izdaji je »Slovenec« priobčil obširno poročilo o krvavih izgredih med vojaštvom in civilisti v Ženevi. Danes objavljamo še enkrat kratek pregled teh dogodkov:

Ženeva, 10. nov. tg. Po snočnjih dogodkih je položaj v Ženevi tako resen, da je vlada poklicala na pomoč tamkajšnji posedki še en pešpolk in en lovski bataljon. Noč je zahtevala 11 mrtvih in 65 hudo ranjenih, od katerih se mnogi borijo s smrtjo.

Dogodki so se vrstili takole: Narodna unija v Ženevi je sklicala protestno zborovanje v Ženevi proti socialistični politiki, ki se vodi v Ženevi. Socialisti so zato zahtevali od vlade, da se to zborovanje unije prepove, kar pa je ženevska vlada odklonila in v varstvo napovedanega shoda poklicala pehotno četo iz Lozane, ker so socialisti in komunisti grozili, da bodo shod razbili. Shod sam je potekal mirno. Na cesti pa se je zbiralo vedno več socialistov in komunistov. Voditelj socialistov Nicole je v svojem govoru hujškal množico, naj drži čisto, češ, da mora biti na izizvanje vlade, ki hoče proti socialistom poslati policijo in vojsko, edini odgovor revolucija. Še ostreje pa je govoril voditelj komunistov Lebel. Policija je bila že razburjena, ker je videla, da ne more opraviti ničesar proti množici, in je zato zahtevala vojaško asistenco. Ko je prihajala vojaška četa, jo je množica posovala in zmerjala, mladim rekrutom so trgali iz rok puške in tudi jeklene čelade, s katerimi so potem demonstranti igrali nogomet. Vojakom so metali poper v oči, jih pretepali s palicami in brcali, tako da je bilo 15 vojakov deloma hujše ranjenih. Ranjen je bil tudi poveljujoči poročnik Burnat, katerega so prepeljali v bolnišnico. Hitro je prihajala nadaljna vojaška pomoč. Poveljniki so na običajni način svarili množico in jo pozivali, da se razide, toda brezuspešno, tako da je vojaštvo najprej oddalo strele v zrak. Toda množica se ni umaknila in je še dalje ogrožala vojaštvo. Zato je četa naperila strojno puško. Učinek je bil strašen. Mnogo ljudi se je naenkrat na cesti valjalo v svoji krvi, med njimi gotovo tudi mnogi taki, ki niso bili udeleženi. Nekatere ranjence in mrtvice so za silo položili na biljardne mize v bližnjih kavarnah, dokler jih niso spravili v bolnišnice. Po tem streljanju je nastal najprej mir, pozneje pa je prišlo v mestu še na

raznih krajih do demonstracij, posebno pred glavnim sododvorom, kjer je morala policija razganjati komuniste. Čuje se, da nameravajo komunisti in socialisti proglasiti generalno stavko.

Ženeva, 10. nov. tg. Oblasti so prijele voditelja ženevskih socialistov Nicolesa in ga obtožile, da je pozival na upor. Tudi proti komunističnim voditeljema Lebelu in Tronchetu je bilo izdano zaporno povelje, pa ju do sedaj niso mogli najti. Do sedaj ni znano, ali namerava vodstvo delavskih množic proglasiti generalno stavko za Ženevo ali za vso Švico. O vzrokih in o krivdi večerajšnjih dogodkov se širijo razna mnenja, ki se razlikujejo po strankarski pripadnosti. Vsekakor pa se ugotavlja, da množica ni imela pri sebi nobenega orožja, temveč je vojakom, kakor javljajo sama uradna poročila, trosila poper v oči in jim trgala čelade z glave, radi česar so čete dobile povelje streljati, poprej pa je vojaštvo oddalo običajne svarilne signale. Z druge strani pa se trdi, da je bilo dano povelje za ostro streljanje brez poprejšnjega svarila.

Avstrija hoče stalno vojsko

Pogajanja z velesilami, za uvedbo obveznega vojaškega roka

Dunaj, 10. nov. tg. Iz krogov vojnega ministristva se je razširila vest, da avstrijska zvezna vlada pripravlja zakonski osnutek, na podlagi katerega bi mogla zvezna vojsko popolnoma reorganizirati. Po predpisih St. germainskega mira Avstrija ne sme imeti stoječe vojske, ki bi bila sestavljena iz vojaštva, rekrutiranega na osnovi obveznega vojaškega roka, ampak se mora zadovoljiti z vojaštvom, ki se prostovoljno prijavi proti normalni dnevni plači. Avstrijska vlada smatra, gotovo pod pritiskom nemških prizadevanj, da je plačana vojska preveč obremenilna za državni proračun in da bi bilo zanj boljše, ako bi se zopet uvedla vojaška obveznostna služba. Avstrijska vlada je nadalje mnenja, da ima do tega tudi moralno pravico v isti meri kakor nemška država, ker da ni v skladu s njeno državno neodvisnostjo, da bi se vedno stala pod kontrolo tujih velesil in da bi se morala v pogledu obrambe svoje zemlje zadovoljiti z ponižjočim položajem države tretjega reda. Novi osnutek

zakona torej predvideva obnovo stare vojske na na čelu obveznostnega vojaškega roka. Poleg tega bi si Avstrija pa še ustvarila posebno državno milico. Govori se, da se je zvezna vlada že obrnila na vse države, ki so podpisale St. germainski mir, ter jih vprašala, kakšno stališče zavzemajo napram takšni reformi vojske. Baje so te države vzele avstrijski predlog za enkrat na znanje, toda nekateri dobro informirani krogi poudarjajo, da avstrijski načrt ni bil odklonilno sprejet niti pri eni sami državi.

Dan miru

Ljubljana, 10. nov. AA. Kr. banska uprava dravske banovine objavlja, da se po brzovojnem naročilu ministrstva presvete P. št. 40.355 na vseh šolah jutri 11. novembra proslavi dan miru kakor prejšnja leta. — Pismene naloge o tej temi odpa-deja.

Galsworthy dobi Nobelovo nagrado

London, 10. nov. Komisija za razdeljevanje vsakoletnih Nobelovih nagrad je letošnjo nagrado prisodila Angležu Johnu Galsworthyju, znamenitemu piscu romana »Forsyte Saga«. Nagrada znaša 172.000 švedskih kron.

Mir v južni Ameriki

Ženeva, 10. nov. Neutrálne ameriške države so poslale tajništva Zveze narodov brzojavko, v kateri mu sporočajo, da sta Bolivija in Paragvaj pristali na razsodišče. Naloga razsodišča bo, da uredi spor med Bolivijo in Paragvajem zaradi mej v pokrajini Chaca. Med obema državama bodo ustavljene vse sovražnosti.

Monopol za časopise

Belgrad, 10. nov. AA. Po zakonu o širjenju tujih listov se smejo tuji listi in časopisi uvažati edino oz dovoljenjem ministristva za trgovino in dustrijo. Dovoljenje za uvoz in širjenje tujih listov in časopisov je izdano izključno samo Agenciji Aval d. d. z odlokom ministra za trgovino in industrijo v sporazumu z notranjim ministrom in po zaščitanju ministrskega sveta.

Opozarjajo se vsi, ki se bacio s širjenjem in prodajo tujih listov in časopisov, da si smejo nabaviti tuje liste in časopise samo preko Agencije Avala d. d. Vsako uvažanje in širjenje tujih listov in časopisov, ki se ne bi vršilo preko Agencije Avala, se bo kaznovalo po čl. 4 zakona o širjenju tujih listov in časopisov z denarno globo od 10 do 50.000 Din.

Smrt Stalinove žene

Moskva, 10. nov. tg. Žena predsednika sovjetskih republik je nenadoma v noči od 8. na 9. november umrla. Nadježda Sergejevna Alilujeva je bila druga žena Stalina, ki jo je poročil pred 15 leti kot mlado dekle. Rojena je bila na Kavkazu in je bila 32 let stara. Nikdar se ni pojavljala v javnem življenju in se je skrbno ogibala vsakih družabnih prireditvev ter ostala izključno pri svojih otrocih. Sele zadnje leto je obiskovala v neki moskovski tekstilni tovarni tečaj za kemijo, ker se je hotela izobraziti za kemično laborantko. Nikdo ne ve za vzrok njene nenadne smrti.

Dajte nam dostojno gledališče

Slovenski narod je eden najkulturnejših na svetu. To ni fraza, temveč dejstvo. Koliko narodov na svetu pa je, ki bi mogli pokazati kaj sličnega, kot je na pr. naša Družba sv. Mohorja, ki je sama poslala doslej med naš poldrugomilijonski narod že okroglo 25 milijonov knjig? Skoraj ni več sloveneke hiše brez časopisa in samo naš »Domoljub« ima skoraj 40.000 naročnikov, čeprav je omejen skoraj le na razmeroma majhno ljubljansko škofijo, in kar je tu »Domoljub« je v mariborski škofiji »Slovenski Gospodarc«. Čeprav bo slovenskih družin komaj četrt milijona, štejejo naše zadruge vendarle nad četrt milijona članov. V Sloveniji anal-fabetov skoraj več ni in pri nas obiskuje trenutno šestina vsega prebivalstva to ali drugo šolo. Pri nas izide povprečno vsak dan po ena knjiga in menda ne bo slovenake župnije brez kakega društva. Naši ljudje so kot znanstveniki ali pa kot sportisti vzbujali pozornost vsega sveta. Pa kaj bi naštevati! Že samo dejstvo, da sploh še obstajamo — stisnjeni stoletja na enem najkosporniranejših koščkov Evrope med romanski in germanski milinski kamen — je najslajnejše izpričevalo za ogromno in zdravo življenjsko silo, ki tiči v našem ljudstvu. Da, v našem ljudstvu, in če se hočemo izraziti še konkretnje: v našem kmetiškem ljudstvu, kajti kdorkoli količnik pozna našo politično, socialno ali pa kulturno zgodovino, ve, da je vrela ta silna življenjska sila našega naroda v vseh časih skoraj izključno le iz našega kmeta.

In naš kmet ima jako velik zmisel tudi za umetnost. Le poglejte naše narodne pesmi in drugo našo folkloro, poglejte intimno lepoto tisočletih naših cerkvic in kdo si bo še upal odrekati veliko razumevanje in veliki zmisel, ki ga ima naš preprosti kmet za umetnost? Pravijo, da je na pr. najvišja oblika slovenske umetnosti dramatika. Pred leti je hodil neki angleški kulturni delavec po naših krajih in proučeval naše ljudstvo ter se ob tej priliki izrazil, da na vsem svetu še ni našel na narod, kjer bi se dramatična umetnost tako gojila, kot se goji pri nas po stotinah ljudskih domov, ki jih je ljudstvo postavilo s tako ljubeznijo in s takimi žrtvami. Pri nas uprizorjajo kmetijski fantje in dekleta po najpreprostejših vaseh — opere in sam Shakespeare tudi po naših kmetijskih vaseh že davno ni več neznan, saj so po mnogih krajih igrali z velikim uspehom že pred leti Hamleta in še nekatera druga njegova največja dela. Kdo si bo tedaj upal oporekati našemu ljudstvu jako velik zmisel in celo izredno toplo ljubezen tudi za to najvišjo obliko umetnosti?

Ne moremo pa, žal, trditi vsega tega tudi o delu našega meščanstva, ki predstavlja že nekaj desetletij najreakcionarnejši del našega naroda. Del meščanstva je bil tisti, ki je zadnjega pol stoletja sabotiral skoraj vsa res napredna politična stremiljena našega naroda, ki je metal polna pod noge stremiljenja našega ljudstva po gospodarsko-socialni osvoboditvi in odkoder se je tudi širila tiista vrsta »umetnosti«, ki je delovala pogosto kot bacil kužne bolezni na zdravem telesu našega naroda. In najlepši dokaz zdravia v tem našem narodnem telesu je dejstvo, da se je naš narod vselej krepil in nedvomno uprl vsem takim in podobnim poizkusom. Dokaz: do prevrata tako zvanega »šundat« pri nas skoraj niti poznali nismo in šele po vojni je začel neki izraziti meščanski krog kultivirati tudi to panogo, ki pa med zdravim slovenskim ljudstvom ni našla prav nobenega odziva.

Toda če žuti kaka žitna zasebna družba želja po gojitvi šunda in umazani, je to končno njena zadeva, katere ji pač ne moremo prepovedati in zabraniti, kvečjemu jo lahko ugotovimo in jo tisti ogromni večini naroda, ki je še ostala zdrava in dostojna, odsvetujemo. Popolnoma nekaj drugega pa je, če začne gojiti umazanijo javna institucija, ki si nadeva prilastek kulturnega zavoda in ki jo

plačuje ljudstvo s svojimi, od ust pritriganimi pa-

rami. Slovensko narodno gledališče je, oziroma bi vsaj moralo biti, eden naših prvih in najvišjih kulturnih zavodov, odkoder bi morala prihajati pobuda in vzgoja za šotne naših podeželskih odrov, moralo bi biti duhovno svetišče, kar so bila osrednja gledališča pri vseh narodih in v vseh časih. Prva leta po vojni se je tudi resno trudilo, da se približa tem zahtevam in nalogam, zato se tudi nikoli nihče ni upiral milijonskim subvencijam in podporam, ki so mu bile težko priborjene iz še težje prisluženih davkov našega ljudstva. Pred nekaj leti so se potem pojavili prvi znaki degeneracije in tedaj je bil ravno naš list tisti, ki je dosegel korenito izpremembo v gledališkem vodstvu. Na čelo tega zavoda je bil postavljen g. Oton Zupančič in pripravljeni smo bili, da nam njegovo ime jamči za to, da bo gledališče ostalo res kulturni zavod.

Toda kmalu smo uvideli, da smo se zmotili. S stisnjenimi zobmi smo že par let opazovali propadanje naše opere na vsej fronti, saj ni od njene prve povojne višine ostala skoraj niti senca več. V operno svetišče se je izprva tiho vrinila opereta, se palogoma razkošila in danes se približuje naša opera že skoraj navadnemu predmestnemu kabaretu, v katerem gledamo večer za večerom isto srebro. Vsaj glede osebe je pa ostalo do danes na višku naše drameke gledališče, zato je pa začel od leta do leta bolj propadati njegov repertoar. Molčite z izgovori! V najhujšem mestecu, kakršno je Ljubljana in kjer občinstvo petdesetkrat napolni Hamleta, nam ne prihajajo z izgovori, da potrebujete za blagajno tudi plehkosti. Pa tudi če bi to držalo, bi končno prenesli še marsikako plehkost, saj jih prenašamo zadnja leta od meseca do meseca več, toda umazanij nismo trpeli doslej in jih ne bomo trpeli v bodoče. Potem pa rajši hočemo, da se zavod, ki nosi ponosni naslov »Slovensko narodno gledališče«, takoj zapre. Kajti kake slične umazanje, kakor jo je serviral ta kulturni zavod te dni, ko stoji na njegovem čelu g. Oton Zupančič, deske tega poslopja še niso videli. In takega pljunka v obraz, kakršnega so občutili te dni naši Dolenjci, še niso doživeli rojaki Trubarjevi, Levstikovi, Stritarjevi in — Zupančičevi.

»Klaňanja ni konca, dvomnosti je na koše, div-jih izbruhov spolnosti cela vrsta. Zelena stojišče v gledališču pa rige in rezgeta od naslajanja... Tisto valjanje pijanega asessorja-razudanca po svinjskem gnojšču, iskanje pijancev, ki jim je nujno treba prostora za odlaganje telesnih stisk. To so prizori, ki odbijajo pač najbolj topega gledalca... Le vil manjka, ki bi izkldale ta gnoj.« Tako je zapisal v ponedeljek o tem prevodu tudi dolenskega rojaka dr. M. Smalca, neki ljubljanski dnevniki, ki ni ravno na glas, da bi bil posebno rahločuten. In kaj naj prislavimo tem jasnim besedam mi?

Gospod Oton Zupančič, Vi ste pred leti ustvarjali naši pozidji dragocene umetnine, po vojni ste preložili na naš jezik marsikaj lepega, čeprav tudi marsikaj nepotrebnega. Ves narod je gledal v Vas nekakega prvaka živih pesnikov, vkljub temu, da smo se močno spogledali, ko Vas pred leti ni našel med onimi slovenskimi možmi, ki so se izrekli za najelementarnejše pravice svojega naroda. Grenko smo tedaj občutili to vrzel na oni listini. Pred nekaj tedni smo sami z Vašim člankom o »notranjem slovenstvu« doživeli novo razočaranje. Ali sedaj zaključujete svojo karijero s tem, da niste prepredili vzporedne menda največje nedostojnosti, kar se jih je kdaj vtihotalo v našo umetnost? To si kratkomo in enkrat za vselej prepovedujemo tudi od Vasi Slovensko ljudstvo preživlja danes prežalostne čase, nima niti za kruh, zato ne bo s svojimi pristradanimi parami plačevalo takih umazanij, kakršne je doživelo te dni, ko nosite vso odgovornost za pta našega gledališča Vil

Občinski zakon pred skupščino

Belgrad, 10. nov. 1. Na današnji skupščinski seji je bilo poslancem sporočeno, da je notranji minister Lazij predložil narodnemu predstavništvu zakonski osnutek novega zakona o občinah, ki vsebuje vsega 143 paragrafov ter je razdeljen na 11 poglavij in sicer:

Prvo poglavje govori o splošnih določilih, drugo o članih in prebivalstvu občin. Tretje poglavje govori o organizaciji občin in sicer o občinskem odboru in občinski upravi ter predsedniku (županu) občine. Četrto poglavje se peča o delokrogu občin, peto o kompetenci občinskih organov, šest o občinskih uslužbencih, sedmo o občinskih finan-cah, osmo o posebnih delih občin, njihovih orga-nizacijah in njihovi kompetenci. Deveto poglavje govori o nadzoru države, deseto o pravnih sredstvih, enajsto o prehodnih in zaključnih določilih.

V prvem poglavju, ki obsega splošne določbe, zakon med drugim določa, da mora imeti vsaka občina najmanj 2000 prebivalcev. Dopolnjeno pa so iz-jeme izpod tega števila, kjer to zahtevajo krajevne razmere in redka naseljenost. O krajevni pripad-nosti odločuje okrajni glavar. O sporu med občinami dveh okrajev odloča ban, a med občinami raznih banovin minister notranjih del. O združe-vanju občin, ustanavljanju novih občin, ločitvi po-samejih vasi in ene občine od druge, sklepajo ob-činski odbori v prisotnosti dveh tretjin odbornikov, ali odloča se o tem na predlog notranjega ministra s kraljevim ukazom. Vsaka občina pa mora imeti pečat z državnim grbom v sredini, v krogu pa ime občine in okraja. Poleg pečata sme občina uporab-ljati tudi svoj od oblasti priznani grb. Vsaka občin-a mora imeti svoj občinski dom, v katerem mora biti soba za pisarno, čakalnica, soba za seje občinskega odbora, prostor za občinsko stražo in pritvor, ločen za moške in ženske.

Drugo poglavje obravnava vprašanje o občins-ki pristojnosti in domovinski pravici ter občins-kega skrbstva za sirote. Tretje poglavje določa za občine do 2000 prebivalcev 12 odbornikov, do 4000 prebivalcev 18 odbornikov, do 8000 prebivalcev 21 odbornikov in nad 8000 prebivalcev 24 odbornikov. Občinski odbor se voli s splošnim enakim nepo-srednim in javnim glasovanjem za tri leta. Izvol-jen bo samo tisti, ki je izpolnil 30. leto in ima ob-činsko volilno pravico. Od izvolitve so izključeni občinski uslužbenci, uradniki onih oblasti, ki imajo neposreden nadzor nad občinami, oni, ki so z ob-čino v tožbi, občinski dobavitelji, podjetniki, ki od občine prevzemajo razna dela in najemniki občins-ke imovine. Kandidati za prva tri mesta na kan-didatni listi ne smejo biti osebe, ki ne znajo go-voriti in pisati narodnega jezika, ki se nahajajo v aktivni državni ali samoupravni službi. Občinske volitve odreja ban s pooblastilom notranjega mi-nistra. Volivni odbori so sestavljeni iz 3 članov in ravno toliko namestnikov in odloča z večino glas-ov. Navzoči smejo biti tudi zastopniki kandidatnih list, ki smejo stavljati svoje pritožbe, katere se morajo dati na zapisnik. Kandidatne liste potrjuje sodišča in se lahko vlagajo tudi po pošti. V slučaju, da dobita dve največji kandidatni listi isto število glasov, se volitve ponovijo prihodnje nedel-je. Seje občinskega odbora sklicuje predsednik pismeno in mora vabilu za sejo dostaviti pravočas-no vsakemu odborniku in nadzornim oblastem ter objaviti na občinskem domu določitev dnevnega reda. Občinski odbornik, ki ni prišel trikrat za-poredoma na sejo, ali bi sejo zapustil, se kaznuje od občinskega odbora z globo do 300 Din. Župana ne volijo občinski odbori ampak je župan tisti od-bornik ki je bil izvoljen kot nosilec kandidatne liste.

Župan in člani občinske uprave vršijo službo brezplačno, le v občinah, v katerih mora župan ves dan ali pa večji del dneva uradovati, mu občinski odbor odreja nagrado v obliki letne ali mesečne plače.

Četrto poglavje se podrobno bavi z delokrogom občin.

Peto poglavje govori o kompetenci občinskih uradov ter določa, da je za vse odbore sklepe o zadolžitvi občin, prodaji občinskih nepremičnin itd. potrebna odobritev finančnega ministra v sporazu-mu z notranjim ministrom.

Šesto poglavje govori o občinskih uslužbencih, določa uredbo banovinskih svetov o občinskih na-mesčencih. Te uredbe morajo vsebovati splošne pogoje za sprejem v službo, kvalifikacije za spre-jem v službo in eventualne določbe za pokojnine. Uredbo potrjuje in objavlja ban.

Sedmo poglavje se bavi z vprašanjem občins-kih finan in občinskih proračunov. VII. poglavje obravnava vprašanja občinskih finan in proračunov. One občinske proračune, ka-terih občinske doklade na državne neposredne davke niso večje kakor 100%, potrjuje ban, prora-čune nad ta procent pa finančni minister.

VIII. poglavje podrobneje določa o organiza-ciji in kompetenci onih delov občine, ki po svoji leži in velikosti sestavljajo naravne enice in za katere se določajo krajevni odbori in krajevni sta-rešina.

IX. poglavje govori o nadzorstvu državne uprave nad občinami. Državna uprava nadzoruje samoupravne posle, občinskih organov po okraj-nem načelniku, ki ima pravico prisostvovati sejam občinskega odbora in tam govoriti, nima pa pravice glasovanja. Občinska uprava je dolžna dostav-ljati v roku 8 dni nadzorovanje oblasti prepise za-pisnikov vsake občinske seje. Ako nadzorstvena oblast smatra, da sklep občinskega odbora naspro-

tuje občinskim interesom, predloži v roku 8 dn banu, da se splep ne sme izvršiti. Pritožba proti banovi rešitvi gre na resornega ministra, ki mora v roku 8 dni v sporazumu z notranjim ministrom rešiti pritožbo.

X. poglavje ima odločbe o pravnih sredstvih, o pritožbah proti sklepom občinskega odbora in proti odločbam župana ali občinske uprave.

XI. poglavje govori o prehodnih in zaključnih odredbah, ki pa ne veljajo za občine z avtonomni-mi statuti, kakor so Ljubljana, Maribor, Ptuj in Celje. Občine, ki nimajo po tem zakonu predpisane štveila prebivalstva, se morajo združiti. Ob-čine stavljajo tozadevne predloge, ki jih ima ban v roku pol leta predložiti notranjemu ministru v rešitev.

Seja skupščine

Belgrad, 10. nov. 1. Današnja seja narodne skupščine je bila otvorjena ob 11 dopoldne in ji je predsedoval predsednik skupščine dr. Kuna-nudi. Nato je poslanec Milutin Stojanović izjavil, da je bil ob priliki volitve posameznih skup-ščinskih odborov njegov komunike na listi posig-niškega kluba JRKD, a ga ni v poročilu Agencije Avale, ki ga je izdala o tej seji. V tej zadevi se je poslanec Stojanović obrnil osebno na Avalo, kjer pa mu nisomogli dati točnega pojasnila. Zaslšam so bili tudi skupščinski stenografi, ki so izjavili, da so bile vse liste poslance v državno tiskarno in na njih je bil tudi g. Stojanović. Stojanović je zahteval pojasnilo od predsedništva, kako to, da je mogel njegov komunike izginiti iz kandidacijske liste. Skupščinski tajnik Kovač je odgovoril Stojan-oviću, da je na skupščinski seji prečital imena vseh članov odbora v istem vrstnem redu, kakor so jih predložili banovinski odbori. Stojanović t odgovorom ni bil zadovoljen. V skupščini je na-stalo prepiranje, nekateri poslanci so toliko ob mize ter izjavili, da ne sprejmejo zapisnika zadnje skup-ščinske seje. Dr. Nikola Kešeljević je ostro pro-terstiral proti temu, da so južne banovine zastopane v tako nizkem številu in v dvorani je nato nastalo ponovno prepiranje.

Poslanec Stefan Kraft je stavil interpelacijo na predsednika vlade zaradi cenzure, ki se izvaja nad manjšinskim tiskom. Poslanec Grčić in 14 nje-govih tovarišev so se pridružili interpelaciji po-slanca Milana Božića o delovanju generalnega ru-dniškega inženjerja Belančiča. Dr. Ivan Lončarević in tovariši so predložili skupščini interpelacijo za spremembo člena 129 zakona o poslovnem redu v narodni skupščini.

Nato je podal dr. Živan Lakić poročilo odbora za proučitev zakonskega predloga o spremembi in dopolnitvah zakona o zobozdravniki. Za njim je govoril tudi minister Pucelj, ki je razložil potrebo predloženih sprememb. Poslanec dr. Elegović je stavil še nekatere pripombe k predloženim spre-membam. Nato so bile vse spremembe sprejete s 175 glasovi. S tem je bila današnja seja zaključena in se bo prihodnja vršila jutri ob 10.

Seja senata

Belgrad, 10. nov. 1. Seja senata bo 14. novem-bra ob 11 dopoldne z dnevnim redom: Določitev dnevnega reda.

Seja vlade

Belgrad, 10. nov. AA. Danes od 11.30 do 13.15 se je vršila pod predsedstvom predsednika vlade dr. Milana Srskića seja ministrskega sveta.

§ 5

Belgrad, 10. 1. Na predlog trgovinskega ministra je ministrski svet dovolil, da se smejo paragrafa 5 zakona o zaštiti kmeta poslužiti sledeči denarni zavodi: Mladenovačka Trgo-vaačka banka, Maldenovac, Uzička Mestna hra-nilnica Učice in Srbska Gospodarska zadruga v Irigu.

Osebnosti

Belgrad, 10. nov. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prosvetnega ministra sta premešče-na med drugimi na realno gimnazijo v Mariboru dr. Rudolf Poharc, profesor v Mariboru, in V. Gro-šel, profesor gimnazije v Mariboru.

Izvozniki na Madžarsko

Belgrad, 10. nov. AA. Generalna direkcija dr-žavnih železnice obvešča zainteresirane izvoznike, da madjarski veterinarji ne dovolijo uvoza takih pošilk, ki so podvržene veterinarskim predpisom ali pa so namenjene kateri tretji državi, če ni v tovrstnem listu poleg imena postaje zapisano »Tran-site, in če se te postaje ne skladajo z imenom kra-ja, kamor je blago namenjeno in ki je navedeno v izkazilu o poreklu blaga. Pri tem je vseeno, ali je v tovrstnem listu navedena kot postaja, kamor je blago namenjeno, katere madjarska omejna po-staja ali pa taka postaja, ki leži v kateri drugi dr-žavi. Torej se mora s postajo, kamor je blago na-menjeno in ki je navedena v tovrstnem listu, skla-dati tudi ime postaje, ki je navedeno v veterinar-skih dokumentih. Zato se opozarjajo izvozniki na ta postopek madjarskih veterinarskih oblasti, da ne pride do tega, da bi madjarske oblasti na jugo-slovansko-madjarski meji pošiljke zavrnila.

Seja mariborskega obč. sveta

Komemoracija msgr. dr. Antona Jerovška — Uvedba nedeljenega uradovanja — Omejitev beračenja — Zvišanje najemnin v mest-nih hišah

Maribor, 10. novembra. Mariborski občinski svet se je sestel nocoj k svoji 5. redni seji, za katero je vladalo veliko za-nimanje zlasti zaradi vprašanja zvišanja najemnin v mestnih hišah. Po otvoritvi se je mestni načel-nik spomnil blag. pok. dr. Antona Jerovška a sle-dečimi besedami: »Gospodje občinski svetniki! Dne 31. oktobra je preminul dr. Anton Jerovšek, mož, ki je stavil vse svoje velike sile, veliko spo-sobnost, znane izkušnje in izredno pridnost v ko-rist mariborski občini od prvih početkov občinske uprave po preobratu pa do danes. Leta 1921. je bil izvoljen v občinski svet, leta 1924. je prišel v mestni svet in postal finančni referent mestne ob-čine. Občina mu bo za vse njegovo veliko delo ohranila časten in trajen spomin. Slava dr. An-tonu Jerovšku! Občinski svet je poslušal besede načelnika stoji ter zaklical trikrat »Slava mu!« V nadaljnjem svojem poročilu je omenil župana, da je odstopil občinski svetnik Stepan Dolček radi preoblenosti in rahlega zdravlja. Občinski svet mu je izrekel zahvalo.

Naziv mariborskih mestnih podjetij se izpre-meni ter se bodo imenovala v bodoče samo mariborska podjetja. V šolski odbor Obrtne nadaljeval-ne šole se izvolila občinska svetnika Bureš, kot podpredsednik, in za člana g. Grčar. Ker sta ob-činska svetnika Peric in Lenar, ki sta bila dolo-čena za pregled bilance avtobusnega podjetja in plinarne, preobložena z drugim delom, se poverita s to nalogo svetnika Roglič in dr. Kovačec. Kopa-liskemu odseku se razširi njegova kompetenca na vsa vprašanja tujkega prometa ter se bo v bo-doče imenoval kopalski odsek in odsek za tuj-ski promet. Nato so prišla na vrsto poročila raz-nih odsekov.

Za prvi odsek je poročal dr. Strmšek o pro-šnji magistratnih namestencev za uvedbo nede-ljenega uradovanja. Odsek je vprašanje proučil ter ugotovil, da bi se s tem marsikaj prihranilo na kurivu in razsvetljavi. Radi tega priporoča, da se uvede nedeljeno uradovanje na magistratu od 8 do 14. Popoldne pa naj se uvede v nekat-rih uradih dežurna služba. Proti temu predlogu je bil mestni načelnik, vendar je bil predlog sprejet s 13 proti 8 glasovi.

Za drugi odsek je poročal podžupan Golouh. Sprejet je bil pravilnik za pomožne akcije in za omejitve beračenja. Beračenje se bo omejilo z

uvedbo posebnih plačilnih blokov, ki se bodo do-bili v mestnem socialnem uradu ter dajali ubo-žcem mesto denarja. Ustanovil se bo tudi poseben fond z naslovom: »Pomoč potrebnim«. Mestni so-cialni politični urad pa mora izdelati register vseh mariborskih prosjakov.

Za tretji odsek je poročal svetnik Tumpelj. Gornji del Gosposke ulice se je prekrstil v Tyr-ševo ulico. V Valvazorjevi ulici se dovoli zazi-dava. Predlog za uvedbo avtobusne postaje na kri-žišču Vetrinske in Jurčičeve ulice se zavrne.

Na vrsto je prišel 4. odsek, za katerega je po-ročal svetnik Sabothy. Mestna občina bo prispe-ovala za fond pomožne akcije 100.000 Din. S tem fondom se bodo izvršila tudi razna dela, pri ka-terih se bodo zaposlili brezposelni, tako da se jim bo mesto podpore v denarju in hrani, nudil za-sluzek. Občina se bo pogajala z erarijem glede iz-menjave vojašnic za katera druga poslopja, ki so last erarija in sicer bo občina zamenjala vojašnice za sedanja carinska skladišča in poslopje v Ein-spielerjevi ulici ter dravsko vojašnico. Z vojašni-cami, ki so stale pred vojno 2,75 milj. zlatih kron, je imela občina od preobrata do danes poldrug mi-lijon Din stroškov, dočim ni za najemnine dobila skoraj ničesar. Z nabavo starih vagonov se bodo napravila zasilna stanovanja za brezloince. Bara-ke se bodo napravile v Kraljevičeva Marka ulici. Za to je bil odobren znesek 60.000 Din, a katero vsoto se bo nabavilo in adaptiralo 30 do 35 vagonov, ki se bodo postavili v Gramozni jami ob Koroški cesti.

Podaljšanje vodovoda v Betnjavsko ulico in na zaključek Koroške ceste se mora odložiti, ker bi to stalo 85.000 Din, za kar pa ni sredstev. Pro-šnja krčevinske občine za znižanje cene vodi se odkloni, pač pa se bo mariborska občina pogaja-la s posameznimi odjemalci vode v Krčevini gle-de vodnih cen. Vprašanje najemnin v mestnih novih hišah je zelo aktualno. Občina je dosedaj na raz-nih vzdrževalnih stroških ter radi prekoračenih gradbenih kreditov doplačala pri teh hišah pol-druhi milijon Din. Za kritje tega zneska se vporab-ljajo dohodki izdatkov na vozila in tovrstni pro-met, določen pa je bil tudi davek na nezazidane parcele. Ker pa je danes teh davkov padlo več kakor 25 odst., ni mogoče kriti drugače primanj-ljaja kot z zvišanjem najemnin.

Debata in seja ob času poročila še traja.

Umrl je danes po daljši bolezni ob 6 popoldne, previden s sve-timi zakramenti, naš dobri papa, gospod

FRANC MATJAN

tajnik direkcije pošte in telegrafa.

Pogreb draga pokojnika bo v soboto ob 10 dopoldne iz rojstne hiše v Šmartnem v Tuhinju na farno pokopališče.

Vsi, ki ste ga poznali, se ga spominjajte v molitvi!

Šmartno v Tuhinju, dne 10. novembra 1932.

MILENA, SONJA, BOŽA, hčere. IVANKA roj. KIMOVEC, soproga in ostalo sorodstvo.

100.000 lačnih slovenskih revežev

Velika anketa za zmanjšanje bede

Ljubljana, 10. novembra.

Zima je pred vratmi in z njo vse zlo, ki grozi socialno nezaščitenim slojem. Še med poletjem je bilo v Sloveniji toliko bede in brezposelnosti — že desetletja ni bilo toliko stiske pri nas, zlasti pa ne poleti in še posebej ne v času dobre letine — na zimo pa grozi, da se bo stiska še stopnjevala. Čas bi bil, ako bi Slovenci zmogli malo več iniciativnosti tako, da bi se oficijelno skrbstvo za brezposelne organiziralo že takoj ob začetku krize. Dasi malo pozno, vendar pa moramo le pozdraviti, če je banska uprava sredi novembra meseca sklicala anketo nekaterih zainteresiranih upravnih oblasti, korporacij in zasebnih organizacij, kako rešiti problem brezposelnosti in revščine, ki grozi v tej zimi v najstrahotnejših oblikah in posledicah. Anketa sicer ni bila organizirana na najboljši način in so mnoga povabila zaostala nekje v uradnih predalih, vendar je treba priznati, da je aparat banske uprave dal pri sklicanju te ankete iz sebe vse, kar je zmogel. In že to je mnogo. Upajmo, da bodo tudi posledice te ankete pozitivne in znanje v prid vsem, ki dandanes v Sloveniji brez lastne krivde in dostikrat tudi proti splošni potrebi trpe revščino in vse druge socialne nadloge.

Anketa, ki se je vršila v banovski posvetovalni dvorani, so se udeležili ban dr. Marušič, podban dr. Pirkmajer, zastopnik knezoškofjskega ordinariata kanonik dr. Klinar, banski načelnik dr. Leon Stare, zastopnik socialnega oddelka banske uprave dr. Dolžak, dr. Korlin in kuharič, banski inspektor Batagelj, zastopniki občin: Ljubljana, Celje, Maribor, Ptuj, Kočevje, Kranj, Jesenice, Zg. Siška, Moste, Trbovlje, Zagorje, Senovo, Vič, dalje so bile zastopane naslednje organizacije: Karitativna zveza v Ljubljani in Vincencijeva družba, ki so ju zastopali predsednika prior Učak, dr. Mirko Božič in župnik Finčgar ter svetnik Levinko. Dalje so bile zastopane organizacije Rdečega križa, Gospejne Elizabetne družbe, Društva za skrb beguncev, Kolo Jugoslovanskih sester, ki ga je zastopala predsednica ga. Tavčarjeva, Društvo »Varstvo«, ki ga je zastopal predsednik župnik Anton Merkun. Zastopana so bila tudi nekatera druga dobrodelna društva. Delavsko zbornico je zastopal tajnik Uratnik, javno borzo šef Vončina, zastopane pa so bile tudi Jugoslovanska strokovna zveza, Strokovna komisija in Narodna strokovna zveza.

Anketa je otvoril ban dr. Marušič, ki je v uvodnih besedah poudarjal, da trka na vrata nad vse važno vprašanje. Vprašanje bede so dosedaj ločeno reševale zasebne organizacije in javne ustanove, vendar pa je treba to delo strniti. Pomozno akcijo v Sloveniji je treba v celoti organizirati in koncentrirati, kar bo v korist brezposelnih. G. ban je obljubil sodelovanje banovine in države, ki bosta podprli splošno pomožno akcijo v Sloveniji. Potrebno pa je predvsem sodelovanje zasebnih karitativnih društev. Letošnja zima bo morda najhujša, kar smo jih imeli, čeprav se kažejo znaki zboljšanja. G. ban je nato dal besedo banškemu načelniku dr. Dolžaku, ki je podal obširno poročilo o stanju socialnega skrbstva v Sloveniji in o delovanju dosedanjih pomožnih odborov. Izvajanja dr. Dolžaka so izvenela v to, naj bi se osvojval pri banovini širši forum, ki bi združil in centraliziral vso to pomožno akcijo.

Besedo je imel banski inspektor Batagelj, ki je podal poročilo o brezposelnosti v Sloveniji s policijsko upravnega stališča. Očrtal je, kako je brezposelnost mnogih povečala krizo javne varnosti v Sloveniji, saj se množe zločini, zlasti zločini proti lastnini, to je tatvine. Iz teh in drugih vzrokov je nujno potrebna uvedba evidence brezposelnih. Potrebna je evidence zlasti potrebnih, ki so sedaj brezposelni. Le z natančnim nadzorom bodo onemogočene zlorabe, obenem pa se bo omejila tudi kriminaliteta, ki spremlja brezposelnost.

100.000 slovenskih ljudi bo pozimi brez kruha

V daljšem govoru se je tajnik Delavske zbornice g. Uratnik med drugim zahvalil banu v imenu delavstva za zanimanje. Položaj je tak, da se morajo za njegovo rešitev združiti tako vlada, kakor tudi banovina, vse občine in zasebne dobrodelne organizacije. Po novejših izkazih OUZD je delavstvo letos v primeru z letom 1931 izgubilo zaradi brezposelnosti in manjših mest v Sloveniji 155 milijonov dinarjev. Če pa računamo zraven še rudarje, o katerih vodijo evidenco bratovski skladnici, znaša ta izguba skupno 200 milijonov dinarjev. Po podatkih Borze dela je sedaj 10.000 delavcev v Sloveniji brez dela. V to število pa so všteti samo tisti, ki so imeli včasih stalno delo in so bili socialno zavarovani. Sedanja sredstva borz dela ne zadostajo, ker bi samo za te brezposelne prišlo letno kvečjemu 200 Din na vsakega. Treba je vedeti, da bo pozimi v Sloveniji najmanj 100.000 ljudi brez kruha. Statistika pa pove le površne podatke, zakaj ločiti je treba tiste, ki so sicer brez dela, pa dobe kjerkoli podporo od sorodnikov ali od drugod, in pa one, ki so kar na cesti, brez kruha in krova. Potrebne bi bile posebne legitimacije, ki bi bi omogočile kontrolo potrebnih. Glavno pa je, da se dobe primerna sredstva za podporo brezposelnih. Mnogo pogrešamo ugodne rešitve vprašanja starostnega delavskega zavarovanja. Govornik nato očrta svoj predlog, kako priti do sredstev za olajšanje bede brezposelnih v tej zimi. Vsi zaposleni delavci naj bi plačevali za lajšanje bede brezposelnih od svoje mezde po 2 Din mesečno, ali tedensko po 50 par, delodajalci pa za vsakega zaposlenega delavca mesečno po 4 Din ali tedensko po 1 Din. S prostovoljnimi datjavami se ne bi dalo mnogo doseči. Banska uprava naj bi s posebno uredbo uvedla obveznost teh datjav. Po podatkih OUZD in bratovskih skladnic je v Sloveniji zaposlenih okoli 90.000 delavcev. Prispevki teh delavcev bi znašali torej 180.000 Din mesečno, prispevki njihovih delodajalcev pa 360.000 Din, skupno nad pol milijona Din. Za lajšanje bede brezposelnih bi bilo torej v šestih zimskih mesecih v Sloveniji na razpolago nad tri milijone dinarjev. Glede predlaganja centralizacije karitativnega dela je govornik mnenja, da posameznih dobrodelnih akcij in organizacij ne bi bilo umestno centralizirati. Vsaka občina in vsako društvo bo pač skrbelo najbolje v svojem lastnem delokrogu. Potrebna pa je centralizacija evidence in pa splošne akcije, ki naj bi posredovale z nasveti, s preskrbo sredstev iz novih virov in s potrebnimi pojasnili. Govornik ima tudi pomisleke glede uvedbe prisilnega dela, kar zahteva prisilna dela velike investicijske stroške in zato večja sredstva. Opozorja pa na akcijo, ki jo namerava uvedti ljubljanska občina. Kdor bi v Ljubljani od brezposelnih en teden delal, dobi tri tedne brezplačno hrano. Na ta način bi prišlo do dela in hrane več skupin brezposelnih.

Na nekatera izvajanja je pojasnjeval ban dr. Marušič: Za predlog o uvedbi obveznih datjav za lajšanje krize brezposelnih nimata banska uprava in banovina zakonite podlage. Seveda je le pripo-

ročiti, da se dosedanja prostovoljna prispevki zbirajo dalje. Centralizacija sredstev v karitativne namene ni mišljena. Banovina ima namen le prevzeti vodstvo in nadzorstvo nad pomožno akcijo. Za tem je govoril zastopnik Strokovne komisije, ki je podpiral Uratnikova izvajanja in uvedbo obveznega fonda za lajšanje bede brezposelnih. Zahteval je, da se kriza lajša tudi s skrajšanjem delovnega časa. Strogo je treba izvajati uredbo o odpiranju in zapiranju trgovskih lokalov.

Šef borze dela Vončina je poročal o dosedanjem delu borze dela za lajšanje bede brezposelnih. Sporočil je, da je centrala borz dela sklenila povišati podpore za brezposelne, vendar pa sredstva še niso v Ljubljani.

Vzbudimo vest vseh, ki imajo jelo!

Načelen govor o podporni akciji je imel v imenu karitativnih organizacij g. župnik F. S. Finčgar. Svoja izvajanja je navezal na to, da je v Sloveniji 100.000 ljudi brezposelnih in 300.000, ki delajo. Teh 300.000 bo moralo podpirati onih 100.000 brezposelnih. Med 100.000 brezposelnimi Slovenci je vsaj 30.000 družinskih očetov. Drugi brezposelni pa so člani družin. Krizo in bedo je treba pričeti odločno pobijati. To, kar so zaposleni delavci in njihovi delodajalci pripravili prispevati, je treba posplošiti. Vsakdo, ki ima dohodek, je moralno dolžan, prispevati za bednega sobiljnega. Vsakdo naj prispeva vsaj 15 Din mesečno od svojega zaslužka, to se pravi vsaj pol dinarja na dan. Vsako drugo teorijo je treba vreči. Po človeški pravni zavesti in po vesti smo dolžni, da poskrbimo za teh 100.000 bednih in da uvedemo zanje obvezne prispevke. Oblast ima silo, ima moč in ona je zmožna te prispevke uvesti. Sama Karitas ne pomaga dosti, čeprav res lajša bedo. Za lajšanje bede se mora zbuditi vest vseh. Ni res samo, da kdor ne dela, naj ne je, temveč naj je tudi tisti, ki bi rad delal, pa ne more delati, ker dela ne dobi. Naš narod ima ostre izraze o lenuhih in onih, ki brez potrebe beračijo. Danes pa so ti v znatni manjšini spričo mnogih brezposelnih in dolžnost vseh je, da pomagajo onim, ki so proti svoji volji brez dela in brez kruha.

Za tem je govoril župan občine Senovo dr. Beneditič, ki je poročal o pomožni akciji svoje občine. Govorila je tudi ga. Franja Tavčarjeva v imenu Kola jugoslovanskih sester. Točnost njenih izjavanj glede lenobe nekaterih služkinj, ki iščejo zavetja v zavetiščih, ne bomo kontrolirali. Govornica je ali pretiravala, ali pa je uporabila izjeme.

Župan iz Zagorja je opisal položaj brezposelnih v svojem kraju. Zagorje je po krizi posebno udarjeno. Steklarna je včasih zaposlila 200 ljudi, apnenice 300, rudnika pa 2000. Od teh je sedaj ostalo brezposelnih: od steklarne 150, od apnenic in rudnika pa 1300. Tisti, ki so pri rudniku zaposleni, delajo komaj 3—4 dni na teden. Zadnjih 14 dni pa sploh niso nič delali. Pri akciji za brezposelne je treba rudarskim revirjem posvetiti prvo pozornost.

Zastopnik mariborske občine je poročal o akciji, ki jo je ta občina izvedla lanske zimo. Mariborska občina je skušala brezposelne zaposliti pri javnih delih. Omejila je dotok delavcev in so bili dela in podpore deležni le delavci, ki so že šest let v Mariboru. Omenjal pa je, da bi zgolj podpiranje enega posameznega samskega brezposelnega delavca veljalo mestno občino 7 Din dnevno, medtem ko velja njegova zaposlitev pri javnih delih 24 Din dnevno. Govornik je podpiral predlog o prostovoljnem podpiranju brezposelnih.

Župan trboveljske občine je opisal revščino in brezposelnost v Trbovljah, ki je takšna, kakor nikjer drugje v Sloveniji. Poročal je tudi o akciji trboveljske občine za lajšanje bede. Od zneska milijon dinarjev, ki ga je po posredovanju g. bana dala TPD za brezposelne, je dobila trboveljska občina 429.000 Din, Hrastnik pa 163.000 Din. Ustanovil se je prehranjevalni odbor, v katerem so tudi zastopniki delavstva brez razlike skupin. Občina ne daje nobenemu brezposelnemu podpore v denarju, temveč le nakazila za živila. Sredstev za ta nakazila je še za 3 mesece. Znesek 429.000 Din pa je še nenačrt. V Trbovljah sta dve javni kuhinji, v katerih prejema 100—150 brezposelnih kosilo in večerjo, za kar plačajo 2.50 Din dnevno. 250 šolskih otrok pa prejema zajtrk in kosilo po isti ceni. Občino velja vzdrževanje te akcije 25.000 Din mesečno. Temnejši del je, da rudarji delajo v rudniku le po 3—4 dni tedensko in sicer le delavci z velikimi družinami. Dobro bi bilo, če bi banovina dovolila občini povišanje trošarine od 0.50 na 1 Din. Občini tudi ni treba nalagati bremena za večje šolske gradnje.

Kanonik Klinar se je zahvalil g. banu za povabilo v imenu obeh slovenskih knezoškofjskih ordinarijatov. Omenjal je, da sta oba prežvišana knezoškofa že lani uvedla obsežne ukrepe za pomožne akcije, ki so bile uspešne. Delo je bilo in je še težko. Potrebna je predvsem evidence podpirancev. Zgolj podpore pa iz vzgojnih ozirov niso dobre. Najbolj važno je, kako dobiti sredstva, da bi se javna dela in možnost dela sploh povečala tako, da bi vsi delavljni delo dobili.

Govoril je nato zastopnik moščanske občine.

Zastopnik jugoslovanske strokovne zveze je poudarjal, da mora tudi država paziti, kdaj more olajšati brezposelnost. Omenjal je licitacije gozdnih del v bohinjskih gozdovih, kjer so večji posestniki predlicitali delavce. Krize ni mogoče reševati z odpusti in z zniževanjem dohodkov. Še dolgo pa ni dosežen eksistenčni minimum delavstva. Delavstvo bo tudi težko pristalo na kakšno novo datjevo, pač pa je treba datjevo za lajšanje bede brezposelnih naložiti tistim, ki kaj imajo in premorejo.

Dr. Fux je govoril v imenu županske zveze in je zlasti poudarjal, da je treba občinam, katerim se nalagajo vedno nove dolžnosti, vrniti sredstva, ki so jim bila vzeta.

Prior g. Učak je prošil v imenu Karitativne zveze, da oblasti ne bi ovirale delovanja karitativnih društev. Opisal je, kako vzorno grede n. pr. na Češkem oblastva karitativnim društvom na roko. Nekaj podobnega bi bilo želiti tudi pri nas.

Podban dr. Pirkmajer je sprožil nekaj predlogov, kako bi se pomožna akcija organizirala. Pobiranja prispevkov naj bi zlasti prevzeli okrožni uradi, kar bi olajšalo administracijo in ne bi nalagalo novih stroškov.

Zastopnik vičanske občine je opisal skrb Viča za brezposelne. Zelo laskavo se je izrazil o delu Vincencijeve konference, ki je prehranjevala 40—50 otrok. Za njim je govoril župan Zgornje Siške.

Širši banovinski odbor

Zaključno besedo je imel g. ban dr. Marušič, ki se je zahvalil vsem sodelavcem na anketi in predlagal, naj se ustanovi širši banovinski odbor za pomožno akcijo v Sloveniji. Žel je, naj bi to delo obrodilo dober sad, tako da bi se razmere zboljšale, zlasti pa da bi imeli v bodoče vsi več srca za trpečega bližnjega.

V eksekutivni banovinski odbor so bili nato izvoljeni: ban dr. Marušič, podban dr. Pirkmajer, šef načelnik dr. Dolžak, načelnik dr. Karlin in g. Kuharič za socialno-zdravstveni oddelke banske uprave, dalje banski inspektor Batagelj, zastopnik ljubljanske občine, za župansko zvezo dr. Fux, za okoliške občine zastopnik moščanske občine, dr. Krejčič za Rdeči križ, prior Učak za Karitativno zvezo, kanonik dr. Klinar za knezoškofjski ordinarijat, za Vincencijevo družbo dr. Božič, za Kolo jugoslovanskih sester ga. Tavčarjeva in za Delavsko zbornico tajnik g. Uratnik. Ta eksekutiva bo imela od časa do časa seje ter bo sklepala o pomožni akciji.

Senovski rudarji zopet delajo

Kako dolgo? Ta skrb mori vse.

Senovo, 9. novembra.

Po 9dnevem praznovanju pri rudniku so začeli v ponedeljek zopet delati. Kako dolgo bodo redno delali, nobeden ne ve. Rudarji pravijo, da bodo toliko že zaslužili, kolikor bo znašal odteglaj za njihove in njihovih družin žilodce. Pa kdo se briga? Sploh pa pri takem zaslužku in pri takem obratovanju je bolje biti pri kmetu za hlapca ali pastirja, kakor pa biti zaposlen pri rudniku. — Zelo čudni časi so to. Vsem potrebnim, ki jih

mora imeti in ki se na zimo naravnost podvojijo, so se cene dvignile, zaslužek pa tak, da ga je sam vrag vesel. Kako dolgo bo še tako? Pomladanski reducenci so vseskozi upali, da bodo vsaj zdaj na jesen sprejeti nazaj v delo; pa še tisti ne delajo tako redno, ki so še v službi ostali. Ali je tega kriva le slaba konjunktura?

Naj bi gospodje, ki o delu in praznovanju odločajo, pomislili, da tudi v Senovem želimo več dela, zaslužka in življenja! Zadosti smo bili že udarjeni.

117 let stari „železni Peter“

Najstarejši človek v Jugoslaviji

Sremska Mitrovica

Dvanajst kilometrov daleč od Sremske Mitrovice v srbski vasi Nočaj v Mačvi živi 117 let stari Peter Glišič, znan pod imenom »železni Peter«. Časopisi so pač že večkrat poročali, da žive v Srbiji od sile stari ljudje: Čika Avram Petrovič v Rakovici v Srbiji, ki je dopolnil 102 leti in kateremu je umrl oče, star 116 let, ded pa 135 let. V vasi Gulinač blizu Krive Palanke živi Dode Milenković, ki je star 112 let, pa se še vedno strašno boji smrti. 35 kilometrov daleč od Pirota živi v vasi Činiglavi 111 let stari Vasilij Branković. V Vrbovskem na otoku Hvaru živi baje najstarejša žena v Jugoslaviji, ki je bila rojena l. 1832 in ki je letos 100 let stara. Vse te pa prekaša mačvanski »železni Peter«, ki je najstarejši človek v Jugoslaviji. Pa je te dni obol.

Zato ga je obiskal neki časniki, ki je izvedel, da je starček bolan; poprej namreč nikdar ni bil slišati, da bi bil stari Peter kdaj obol. Časniki je našel starca v postelji, katere je bila bolj podobna otroški postelji, kakor pa ležišču 117 letnega starčka. Možakar se vedno vzviže v klopič, češ, da tako slajše spi. Zato tudi ne potrebuje dolge postelje. Dokler je bil zdrav, je bil vedno vesel in razigran. Sedaj pa mirno leži, oči ima vprle v strop, roki mu visita s postelje. Ko

je izvedel, da ga prihaja obiskat časniki, ga je ogovoril: »Pomozi Bog, sinko! A odkud ti, je si li zdaleka?« Nato pa pripoveduje: »Nekaj bolan sem, pa ovaj, ne vem, nič kaj ne upam, da bi dolgo živel!«

Na časnikiarjevo vprašanje, kaj misli o življenju, se je starček zamislil in dejal: »Življenje! To je »svodeni cvet«, ki tudi živi samo malo časa, nekateri izmed nas pa preokračimo to mejo, kakor tudi one živalice, ki jih imenujemo »svodeni cvet«. Žive včasih manj, včasih pa več ur. Pravo življenje je mladost, ono pozneje pa... Glej, samo poslušam, kaj se dogaja na svetu, pa se mi že meša v glavi. Ljudje letajo po zraku, hodijo pod vodo. Ali mar hočejo splezati v nebo? A mi? Mi smo se vojskovali s Turki. Tako nam je minilo življenje. Gledali smo svoje trpljenje, gledali, ko so nam ubijali otroke, rodovino in znanec! To boli. Pogledj me. Jaz bom mirno umrl... Pa ne od turške sablje!«

Ko je časnikiar zadnjikrat odhajal od njega, tedaj je še rekel: »Rad bi živel samo še toliko časa, da bi se poročilo to-le pravnuče,« kažoč triletnega »pravnuka v rokah matere. Sedaj pa ne govori več o poroki svojega pravnuke, ampak o svoji smrti ter menda obžaluje, da ga ne bo posekala turška sablja.

Miha iz Kamnika je nepoboljšljiv

Kamniki, novembra.

Miha je čuden človek. Star je 37 let in stanuje v vasi blizu Kamnika, kjer se je naselil po vojni kot ruski emigrant. Prej je bil zaposlen v tovarni, zdaj pa je že dalj časa brez dela. Včasih se obnaša tako, da bi človek po pravici trdil, da je zblaznel. Že večkrat je napravil kako nerodnost, da je imel opravka z orožniki, toliko dela kot to pot pa jim še nikoli ni povzročil.

Oni ponedeljek zvečer se je odpravil na Perovo in napravil naskok na tovarno »Titan«. Boge na kak način si je preskrbel ključke glavnih vrat in pisarne. V pisarni je prišel z revizijo, vendar pa ni mogel odpreti predalov in omar. Tem huje se je zato znesel nad inventarjem. Vse, kar mu je prišlo v roke, je pometal po tleh in pretaknil vse kote. Ko je videl, da je bil zastoj ves njegov trud, da bi prišel do denarja, je razjarjen odšel. Takrat je lepo kamniško okolico obšel že mrak. Miha je krenil na Perovo in stopil v hišo posestnika Antona Mazovca. V veži je zbudilo njegovo pozornost popolnoma novo žensko kolo prvostanske znamke. Miha si ga je prilastil in ga odpeljal na bližnjo njivo, kjer ga je skrivil v repi, nato pa je šel zopet nazaj na Perovo, da se še nekoliko ogleda po prijazni vasi. Mihi se je jeza že nekoliko ohladila in je začutil, da ga zebe. Kaj bi ga ne zebl v novembru, saj je imel na sebi samo tanko majo brez suknjiča in pokrivala, pa tudi klubok je pustil doma. V hiši posestnika Franca Steufa se je hotel ob štedilniku pogreti, pa ga je zopet v veži zmotilo lepo novo moško kolo. Miha je brez najmanjšega oklevanja prišel do prepičanja, da je boljše, če ima dvojce koles, eno žensko in eno moško. Hitro se je odločil, pobral kolo in ga hotel odpeljati. Nenadoma pa so njegove oči obstale na lepem otroškem vozičku, ki je stal v kotu. Skušnjava je bila velika in Miha je kar na kratko odločil: tudi ta mora z menoj. Tako se je v kratkem času Mihov zaklad v repi povečal za moško kolo in otroški voziček in je predstavljal skupno vrednost 5 jurčkov.

Miha je bil zdaj prepričan, da ni varno, če se predolgo mota na Perovem, zato jo je mahnil proti Kamniku. Ko pa je prišel do tovarne »Titan«, ga je doletelo nepričakovano presenečenje. V tovarni so vlom že opazili. Ravno v onem času, ko je Miha koplil svoj zaklad na njivi, je prišla v pisarno služkinja, da jo pomete in pospravi. Seveda je bila začudena, ko je našla vse v največjem neredu. Takoj ji je bilo jasno, da je to napravil nepoklican gost, ki si je preskrbel ponarejene ključke in tako prišel v pisarno. Obvestila je vratarja, ki je takoj pogledal po tovarni za neznanim gostom, vendar ni našel nikogar. Misil je, da bo morda prilazel na večer čez zid, ker so bila zdaj vrata zastražena. Ko je šel pogledat okrog ogla, mu je primahal nasproti Miha, golorok in veselo razpoložen. Vratar je takoj uganil, da je to najbrž iskani vlomilec. Prijel ga je za roke in odpeljal v čuvajnico, kjer je Miha zaklenjen in zastražen počakal belega dne, da so prišli orožniki in ga odpeljali.

Miha je seveda najprej vse tajil, ko so pa našli pri njem ključke, je odkrito priznal, da je hotel pogledati v pisarno, če imajo kaj denarja zanj. Odločno pa je zanikal, da bi bil v kakršni-koli zvezi s tatvinami koles pri Mazovcu in Štefuli. Orožniki mu seveda tega niso verjeli. Sklepal so, da je Miha po vlom v tovarni odpeljal tudi kolesa in jih kje skrtil, ker ga je vratar prijel kmalu potem, ko so bile izvršene tatvine. Pregledali so

bližnjo okolico in res našli na njivi kolesa in otroški voziček. Zdaj je Miha priznal tudi ta greh.

V policijskem zaporu Mihi ni bilo prav nič všeč. Hotel je ven na svobodo in je svojo zahtevo naznanjal na ves glas, da ga je bilo slišati daleč naokoli. Razbil je vse, kar mu je prišlo v roke in raztrgal slamnajočo na postelji. Razbite predmete je metal skozi okno in pri tem razbil tudi žipo na sodniškem zaporu. Končno pa se je le pomiril in čez par dni so ga izpustili.

Še tisto popoldne, ko je bil izpuščen, pa je zopet prišel nazvkriz s paragrafom. Kar na lepem je prišel v neko gostilno in naročil pol litra vina in 5 mehko kuhanih jajc. Ko se je na tiskarica vrnila z naročilom, si je Miha pripravil na mizo gramofon s ploščami, čevlje, ki jih je našel v sobi in zavitek nekega gosta. Ker je bil sam v sobi, je vse to izvršil nemoteno, nato pa je skušal odnesti, kar si je pripravil na mizo. Ko je zagledal natakario, je pustil vse skupaj na mizi in odšel.

Miha se je še isti dan pojavil v neki hiši v Maistrovi ulici v Kamniku in si vzel za spomin na svoj obisk lepo stensko uro. Ker se je zavedal, da bo imel sedaj zopet opravka s sodnijo, je zvečer dal slovo Kamniku in se odpravil proti Ljubljani. Lepo obločen in v svesti si zlate svobode je nekaj časa promeniral po ljubljanskih ulicah, kmalu pa je uvidel, da je človek brez denarja v Ljubljani velik revež. Miha si ni dolgo belil glave, kako bi prišel do denarja. V neki ulici je »sunil« moško kolo in ga skušal v drugi ulici spraviti v denar. Kakor ponavadi pa je imel tudi to pot smolo, da je padel v roke stražniku. Sedaj bo nepoboljšljivi Miha nekaj časa gost ljubljanskih zaporov.

Sklep „Treznostnega tedna“

»Sveta vojska« zaključil »Treznostni teden« v nedeljo 13. novembra s plenarno sejo v brezalkoholnih gostilni hotela Union ob 9 popoldne. Na dnevnem redu je edina točka: Razgovor o širši organizaciji treznostnega dela.

Vsa kulturna in humanitarna društva v Ljubljani in v okolici vabimo, da pošljejo na to sejo vsaj po enega delegata, da se razgovorimo, kako bomo nastopili proti alkoholizmu in njega posledicami, ki ugonablajo naš rod moralno in materialno. Naj bo prva naloga vseh društev: delo za iztreženje ljudstva! Zakaj: Alkoholizem ovira prosveto, alkoholizem gasi kulturo. Naj se zavemo vsa društva in vsak posameznik, da je dolžnost vseh, ki ljubijo svoj narod, delati za gospodarski in duhovni napredek svojega naroda. Ako se zanemarja treznostno delo, se zanemarija skrb za narodov blagor.

Naj bo sad »Treznostnega tedna« ta, da se bomo vsi zavedali, da je dolžnost nas vseh, voditi sorjake po poti, ki vodi k lepši in boljši bodočnosti. Ta pot pa je pot treznega življenja.

Delegati, pridite, da bomo po gestu vseh glav več več doleteli način, po katerem bi najlažje privedli rojake na to srečno pot!

Odber »Svete vojske«.

Ljubljana

Cestne ovire padajo

Pet cestnih ovir je letos izginilo iz Ljubljane. Prva in poglavita je bila na vogalu Gradščica in Erjavčeve ceste, kjer stoji sedaj v stavbeni črti novozgrajena lepa Luckmanova hiša. S tem je odpravljena ena največjih prometnih ovir.

Druga nič manj važna pridobitev je razširjenje Gledališke ulice med Gajevo in Puharjevo ulico, izjavljeno s tem, da se je podrla ograja vile, Tomažičevih dedičev in odstopil precejšen del vrta za cestne namene. Pogled z Aleksandrove ceste je sedaj odprt pra do Gosposvetske ceste. Gledališka ulica bo postala še pomembna in prometna sporednica Dunajski cesti. Prav ob tem uravnanem cestnem delu građe sedaj palačo Pokojninskega zavoda TPD.

Tretja regulacija se je izvršila v zvezi z gradbo nove dr. Furlanove vile na nekdanji Paiduhovem svetu ob Aškercovi ulici. To ulico je zapiralo do letos vrtno zidovje omenjenih parcel. Sedaj so zid podrli ter Aškercovo ulico popolnoma odprli. Če bo enkrat odstranjena še hiša, ki moli vanjo na koncu Emonske ceste, bo ta pre malo prometna ulica postala glavna zvezna proga med št. Jakobskim okrajem in Vičem odnoeno Rožno dolino.

Četrto oviro so te dni odpravili v Kersnikovi ulici, ko so odstranili brezpomembno ograjo pred hišo zavarovalnice Jugoslavije in posekali kostanje, ki so stali na cestišču. Nova dvorišna ograja, izpeljana v stabni črti, je že skoraj dozidana, cestišče pa nasuto, treba ga bo le še z valjarjem utrditi. Na obeh straneh cestišča, tudi ob Slamičevi hiši, pa naj se še letos napravijo vsaj provizorni pločniki, ki naj bi se prihodnje leto asfaltirali.

Peta cestna ovira je padla v Gajevi ulici, s tem, da so podrli staro in brezpomembno hišo na vogalu Dunajske ceste in Gajeve ulice. Že sedaj, ko grušč še ni popolnoma odstranjen, se vidi, kako lepa in široka bo ta ulica.

Novemberska številka "FOTO-AMATERJA"

edinega lista za foto-Rino je izšla.
Vsak amater mora ta list imeti!

SPOROČITE NAM SVOJ NASLOV—
IN POSLJEMO VAM GA NA OGLED.
LETNIK 1932 (TRI ŠTEVILKE) STANE
LE DIN 10.—

UPRAVA "FOTOAMATERJA"
LJUBLJANA — PRESERNOVA UL. 5/1

Kaj bo danes?

Drama: Zaprta.

Opera: »Eriškas«. V proslavo 25 letnice umetniškega delovanja g. Bojana Pečka. Izven.

Union, verandna dvorana: Prosvetni večer. Literarni večer pisateljev-Primorcev v spomin na Rappallo. Ob 20.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek na Resljevi 1; mr. Bohinec, ded., Rimska 25, in dr. Stanko Kmet, Dunajska 41.

IV. prosvetni večer bo danes ob 8 v verandni dvorani hotela Union. Ta večer je posvečen žalnemu spominu na našo nepozabno Primorsko. Vseled tega nastopijo pisatelji, katerih zibelka je tekla na Primorskem, kjer so preživeli svoja mlada leta. Obenem je ta večer literarni in obsega sledeči spored: 1. Dr. Joža Lovrenčič čita: a) Privid, b) Šola na Hribu, c) Romar, dr) Marija s Stare gore. 2. Narte Velikonja čita črtico: Skrivnost. 3. Dr. Bogomir Magajna čita: Regina coeli, odlomek iz povesti Grančarij. — Vljudo se vabi p. t. narodno čuteče občinstvo, da se tega večera v obilnem številu udeleži. Zlasti vabljivi rojaki primorskih pisateljev. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva c. 5. Sedeži 3 Din, stojšča 2 Din, dijaki 1 Din.

Mohorjeve knjige dobijo vsi oni naročniki, ki so jih naročili pri Prosvetni zvezi, vsak dan od 8 do 12 in od 2 do 6 v Ljudski knjižnici Prosvetne zveze, Miklošičeva c. 5. Poština 3 Din. Istotak se sprejemajo tudi naročniki za Mohorjevo družbo za l. 1933.

Ča jubilejno predstavo g. Bojana Pečka vlada veliko zanimanje ter je velika večina sedežev že razprodanih. Jubilar, ki je vreden, požrtvovalen in spoštovan član našega gledališča, to tudi

v polni meri zasluži. Vprizori se opereta »Eriškas«, izven abonmana.

Ena sama telefonska govorilnica je v Ljubljani, ki je avtomatična, to je namreč govorilnica na glavni pošti. Pa še ta je v tako slabem stanju, da nas je Ljubljane kar lahko sram. Zvečer ni niti razsvetljena in mora vsakdo, ki hoče od 4 popoldne dalje telefonirati ter vrže zato dinar v špranjo, še z vžgalicami iskati telefonske številke po raztrganem lepaku, pribitem na steno. Tudi špranja, v katero je treba vreči dinar, je zelo težko najti, kdor ni vajen tega avtomata. Druga mesta imajo po vseh bolj prometnih križiščih in v predmestjih javne telefonske govorilnice, ki se tudi izvrstno obnesejo in vržejo pošti mnogo dobička. V Ljubljani je pa niti na glavnem kolodvoru nimamo.

V mesto, vas in daljne hribe,
vseposod gre glas poznan,
da najslajše nudi ribe
Slamič nam za postni dan.

Dve novi stražnici v Ljubljani. Prebivalci bežigradskega okraja so se zadnje mesece močno pritoževali pri policijski upravi, da je javna varnost pri njih močno ogrožena. Najbližja stražnica je pri viaduktu na Dunajski cesti. Javna straža pa je v tem okraju tako redka, da daleč na okoli ni nobenega stražnika. Uprava policije bo v kratkem predlagala mestnemu načelnstvu, naj mestna občina preskrbi policijske primere prostore v bežigradskem okraju, kjer je pripravljena urediti posebno stražnico. Obenem bo uprava policije predlagala banški upravi, naj povzra stalez stražnikov v Ljubljani za 10 mož, tako da bo mogla s stražniki preskrbeti novo stražnico. V primeru pa, da banska uprava temu predlogu ne bi ustregla, bo uprava policije vseeno organizirala novo stražnico na Dunajski cesti in ji dodelila stražnike iz dosedanjega staleža v mestu. Zadnje čase se množe tudi pritožbe od prebivalcev z Mirja zaradi ogroženja javne varnosti. Ta mestni okraj južnozahodno od Rimske in Tržanske ter Emonske ceste sploh nima nobene stražnice. V obeh okrajih, tako za Bežigradom, kakor tudi na Mirju, se množe celo dejanski napadi na mirne pešce. Zato namerava uprava policije tudi na Mirju organizirati posebno stražnico, ali pa vsaj ojačiti stražo.

Ni se obneslo. Kljub volji večine brivskih mojstrov in skoraj vsega delavstva v brivnicah, je bilo uvedeno ob nedeljah dopolno redno delo. Za Ljubljane se brijeli ali sami, ali pa v soboto zvečer tudi za nedeljo. Zato se nedeljsko delo v brivnicah ni obneslo, ker zaradi majenkostnega števila gostov, ki se pridejo v nedeljo brij, se gotovo ne izplača imeti brivnice odprte. Zato mojstri drug za drugim opuščajo nedeljsko delo. Tisti mojstri, ki se jim je nedeljsko delo izplačalo, pa so imeli že prej odprte brivnice tudi ob nedeljah. Seveda pa je teh le malo.

Jo-že v Ljubljani. Potem, ko si je igra osvojila že vso Evropo — najprej seveda Francijo — je nazadnje zašla tudi že k nam. Otroci nekaterih ljubljanskih družin se že vneto igrajo s to igro, ki je res prav zabavna in tudi nekatere ljubljanske trgovine že imajo to igro v izlozboh. Je to kolesce na vrvi, ki se ovija okoli oboda. Od spretnosti igralca je odvisno, kako dviga, lovi in spušta kolesce po vrvi. Na zapadu ne igrajo te igre samo otroci, temveč tudi odrasli, seveda, tisti, ki imajo za to čas in je ne igrajo samo doma, temveč tudi po parkih, v delavnicah in pisarnah, med odmorom in celo po kavarnah. Ta igra pa ni nova, temveč prastara, samo da je sedaj na novo prišla v modo. Škoda ta igra, ako se tudi pri nas uveljavi, med mladino ne bo napravila, koristila pa tudi ne bo dosti več, kakor zgolj za zabavo. Morda pa dobi strgarska obrt, ki je pri nas v globoki krizi ter je skoraj brez zaslužka, s to igro novo delo.

Nenavadna nesreča. V bolnišnico je prišla Ivanka B. z Gasliške ceste. Imela je zlomljeno roko. Povedala je, da je bila v neki gostilni v Šiški in da je tam neki nasilen gost pograbil za roko. Prijem je bil tako močan, da se je Ivanka roka zlomila. O tej nesreči bo uvedena preiskava.

V frančiškanski cerkvi so našli večjo vsoto denarja. Lastnik dobi denar pri cerkovniku.

Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Naše dišastvo

Strokovno društvo teološke fakultete naznanja vsem bratskim društvom, da je bil na obnem zboru 8. nov. 1932 izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Bevka Ludvik, podpredsednik: Zic Peter, tajnik: Joža Vovk, blaginjak: Čubranič Jerko, knjižničar: Geoheli Jože, revizorja: Mihelič Franc in Zaletel Vincencij.

Kongregacija akademičark ima drevi ob 6 svoj redan shod. Pridite vse in točno. — Stolna kongregacija akademičark.

Zakaj to ne pride v mladinsko knjigo? Včasih je bil škrat simbol in vila simbol, za vsem tem so se skrivali svetovi; a za naš čas so vsi ti simboli mrtvi! Mi imamo druge skrivnosti, druge pravljice, drugih svetov in drugih simbolov.

Če s takimi in podobnimi mislimi rešetam Rožencvetove »Pravljice«, sem deloma nejevoljen, deloma vesel. Brez dvoma so v knjigi pravljice, ki bodo priklenile vsakogar. Knjigo moram toplo pozdraviti. V knjižnici se prepletajo pravljici in sodobni motivi, čudovite zgodbe z zgodbinami iz življenja. Rožencvetove »Pravljice« mi toliko bolj ugajajo, kolikor manj so pravljice in kolikor bolj realistične povestice. Tega realističnega, našega, sodobnega je precej in bi smel naslov knjižnice biti drugačen. Kjer je manj vil, škratov, kraljic in drugih pravljinih bitij, tam se bo rajši ustavil bravec, zlasti starejši, in prebrat še enkrat. Tako so gotovo najlepše pravljice n. pr. tista o »Vreči, loneu in povici« ali »O polžu in velikanu« ali »Zmaj v Zabji vasic« ali o »Sportu« ali pa »Boncare«, ki je že kar obširna povest. Mislim, da bodo vsaj odrasli umeli simboliko v pravljici o velikanu z odeskano roko. Te so najboljše in ugajajo tudi zaradi klenega jezika, zaradi realističnih opisov, zaradi konkretnosti vsake misli, ne le dejanja. In konkretnost v prikazovanju je eden prvih pogojev dobre mladinske knjige. V teh pravljicah je polno vrednega vesolja in šale, to je prečeren, skoraj objesten otroški svet s svojimi problemi in skrbmi, ki jih stari ne poznajo več. To niso nikake osladne zgodbe o pridnih Janežkih in budobnih Mihelič, ki jim dandanes otroci ne verjamejo več. Vsaka zgodba ima jedro, a nauk ni usiljiv (izjema »Škrat Nered«) in ne odbija. Največja odlika teh povesti je zgoščenost in kratkost. Jezik je prav tako pristen in svež.

S to knjigo moramo biti prav zadovoljni. Je precej velika izjema med druge mladinske literature. Sicer vozi pisatelj še nekoliko po starih kolesnicah, a ko bomo poslali v pokoj še pre-

Mariborčani!

Zima je pred durmi. Radi naraščajoče brezposelnosti, bede in pomanjkanja so mnoge družine v velikih skrbih. Primanjkuje jim hrane, obleke, obutve, kuriva in nekaterim celo strehe. Najhuje so prizadete družine z majhnimi otroci. Mestna občina mariborska se je odločila, da obnovi tudi v zimi 1932-33 pomožno akcijo v podporo bednim, brezposelnim in trpečim Mariborčanom. Njemu pozivu so se odzvala dobrodelna društva, ki bodo sodelovala pri tej človekoljubni akciji. Mestna občina mariborska jamči za to, da se bodo darovi pravilno in nepristransko uporabili. Pomoč se bo nudila predvsem v naravi in to ne samo potrebnim, ampak tudi podpre vrednim občanom. Akcija je široko zasnovana in centralizirana. Temu primerna bo tudi kontrola. Prošlo zimo se je ob požrtvovalnosti Mariborčanov, ki so prispevali za pomožno akcijo v gotovini in blagu skoraj pol milijona, posrečilo odvrti največje gorje. Prepričan sem, da si bo Maribor tudi to pot ohranil svoj dober sloves na polju karitativnega udejstvovanja, tembolj, ker bo prihodno zimo, ki bo predvidoma hujša in težja od lanske, potreba še večja. V prihodnjih dneh bodo organi pomožne akcije dostavljali hišnim lastnikom v Mariboru nabiralne pole, da jih oddajo svoim stanovančem in se tem potom obračun nanie, da po svojih močeh bodisi v gotovini ali blagu ali rabljeni obleki, perilu, obutvi itd. prispevajo za pomožno akcijo. Nabiralne pole in darove bodo 10 dni nato pobrali pooblašenci mestnega načelnstva. Dasi gospodarsko krizo občuti dandanes več ali manj vsaka družina, vsak poseidec od pridobitnih krogov do duševnih in manualnih delavcev, kljub temu naj ne bo nobenega Mariborčana, ki bi v teh težkih časih ne uvidel, da je njegova človečanska in socialna dolžnost, da doprine svoje žrtve za brezposelne in obubožne prebivalce mesta Maribora. V resnem času kličem vsem Mariborčanom: Pomagajte!

Dr. Fran Lipold, mestni župan.

Iz Spodnještajerske ljudske posojilnice. Mesto blagopokojnega monsignorja dr. A. Jerovška je bil izvoljen za posojilničnega načelnika dosedanjega podnačelnik dekan dr. Maks Vraber.

Reorganizacijski odsek se je razdel. V sredo zvečer se je vršila zadnja seja občinskega reorganizacijskega odseka, na kateri je bil napravljen sklep, da se odsek razide, ker je dokončal svoje delo. Odsek je bil ustanovljen v namenu, da izvrši pregled celotnega občinskega gospodarstva in imetja. Iz tega pregleda je potem vznikla ideja reorganizacije občinske uprave ter združitve in komercializacije mestnih podjetij. Z ustanovitvijo MP je bila naloga odseka dovršena; ves materialni odsek se bo izročil upravnemu in nadzornemu odboru MP. Z nameravano reorganizacijo občinske uprave pa se bo počakalo, dokler ne izide novi občinski zakon, ki sam predvideva nekatere izpremembe v občinskem poslovanju.

Nov red na trgu. V kratkem se bo nekoliko izpremenilo lice našega trga, ker se bodo pregrupirale prodajne stojnice po posameznih strokah. Tako bodo branjevi imeli svoj oddelek, prodajalci zelenjave bodo ločeni od prodajalcev drugih poljskih pridelkov in vrtnarjev itd. Ves trg bo potem mnogo bolj pregleden in trgovanje bo olajšano, ker bo dosedanje gnetenje in prerivanje izginilo. Poleg tega namerava občina uvesti za nekatere obrtniške stroke, ki prodajajo svoje proizvode na stojnicah, posebno odškodnino za uporabo istih; zato pa bodo take stojnice bolj opremljene.

Pedagoški teden. Drevi predava prof. Žimbek o temi »Sedanja družba in mladostnik«.

Mariborski rezervni častniki. V ponedeljek 14. t. m. ob 20 predavanje za rezervne častnike s pričetkom ob 20 pri Zamorcu. Predavanje o »Čudu na Nagorčani«.

Sleherik. Ta čudovito lepi misterij pripravlja za uprizoritev tukajšnja Katoliška mladina za prvo nedeljo v decembru. Za uprizoritev se občinstvo zelo zanima.

SSK Maraton. Drevi ob pol 20 zaključno predavanje v letošnji sezoni. Po predavanju razdelitev diplom plavalcem in lahkoatletom. Predavanja naj se udeležijo vsi člani.

Iz srednješolske službe. Na realno gimnazijo sta premeščena po službeni potrebi prof. dr. Rudolf Perhavec, dosedaj na tuk. učiteljskišči, in prof. Milan Groselj, dosedaj na klasični gimnaziji.

Mariborsko gledališče. Jutri v soboto bo letošnje premiera znane Nusičeve šaloigre »Gospa ministrovka«. V naslovni vlogi ministrovke nastopi ga. Š. Dragutinovičeva.

Mrtvaški zvon. V bolnišnici je umrl 58 letni viničar Franc Klemenčič. Pokopali ga bodo danes popoldne ob 3 iz mrtvašnice na frančiškansko pokopališče. Smrt je ugasnila v bolnišnici mlado, komaj 7letno življenje Franca Ledineka. Pokopali ga bodo danes ob pol 4 iz mrtvašnice na magdalenskem pokopališču. Blag jima spomin!

ostale kralje, kraljiče, vile, palčke in škrate, ki še strašijo po knjigah, bomo, upam, dobili prav dobro in lepo sodobno mladinsko knjigo. Smolej.

Socialna revija

Mesečnik za kulturo, ekonomijo in socialno politiko. II. letnik. Šibenik.

Ze dve leti izdaja v Šibeniku znani dalmatinski socialni delavec Božo Dulbič »Socialno revijo«. Tudi sedaj zaključujoči se drugi letnik je poln zanimivega gradiva, ki obsega tako domače najbližje socialne probleme, a se z radikalizmom in silno ostrim pogledom dotika tudi vseh najtežjih vprašanj današnjega mednarodnega socialnega položaja. Ze v lanskem letniku tako zanimivi članki Jose Felcinoviča o naših domačih socialnih vprašanjih in težavah tudi v letošnjem letniku tvorijo osredje revije in so osobito poučni njegovi članki o »Položaju Zadras«, o »Zadrukarstvu v Dalmaciji« in o »Vojni in njegovih žrtvah«. Vilko Rieger objavlja pregleden in izčrpen članek o »Socializaciji in socialnem kooperativizmu«. Dr. Stjepan Podolšek objavlja študijo o »Cerkvi in socialna politika«. Poleg člankov socialne vsebine prinaša revija stalno še članke verske, kulturne in filozofske vsebine. Glavna sodelavca revije v tem smislu sta predvsem dr. Jakša Herceg in prof. Krsto Spalatin. Prvi objavlja članek o »Zvijer u čovjeku«, dočim je drugi s svojimi dopisi iz Pariza prelistal dobrušen del današnjega čuvstvovanja modernega človeka. Objavlja zelo lepo študijo o velikem francoskem katoliškem piscu Leonu Bloyu, o tem izrednem mistiku modernega časa, ki je tako blizu prinašal vsemu svojemu krogu rešitev »Svetu brez dušev«. V drugem članku o Robertu Garriu seznajamo isti naš katoliški javnost s tem apostolo moderne pariške katoliške socialne aktivnosti, poleg tega pa še v Razgledu revije drobi braleem slike in težave raznarvanosti danes tako zbezanega zapadnjaškega kozmopolitizma. V tem delu prinaša dalje revija članek dona Luigija Sturzo-a: Mir

Maribor

Mariborska sodarska zadruga je prevzela iniciativo v obrambi interesov vseh soderjav v naši državi. Za 20. t. m. sklicuje v Celje velik kongres vseh sodarskih mojstrov Jugoslavije, ki se bo vršil v dvorani tamošnjega Obrtnega doma.

Novi upravnik carinarnice. Novi upravnik mariborske carinarnice carinski inšpektor Alojz Pipa je že prevzel svoje posle od odhajajočega dosedanjega upravnika Rafajloviča. Novi upravnik je Slovenec in uživa sloves priznanega strokovnjaka v carinskih stroki.

Zasebni nameščenci. Občni zbor tuk. podzveze se je vršil v Mariboru v prisotnosti delegatov vseh krajevnih društev iz dravske banovine. Prisostvovali so obnemu zboru tudi ravnatelj Pokojninskega zavoda dr. Sagadin, delegat Delavske zbornice Uratnik, delegat centrale Organizacije zasebnih nameščenecv Fleischer iz Zagreba in zastopnik Zveze banskih uradnikov Skaza. Po poročilih odbornikov in po volitvah novega odbora, v katerega so bili izvoljeni po večini dosednji funkcionarji, se je vršilo več predavanj, med njimi referat delegata centrale Fleischerja: zakaj so nameščenci za skrajšanje delovnega časa. Zborovalci so sprejeli ob zaključku primerne resolucije.

Na cesti... V Smetanovi ulici je bila deložirana petelarska družina Karola Kosa. V mestu ni bilo stanovanja za brezdomce, pa so jim naložili opremo na voz ter jo zapeljali na področje občine Razvanje, kamor so deložiranci pristojni...

Zimskosportna sekcija SSK Maratona. V tork, dne 15. t. m. sestanek vseh članov v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Pričetek ob 8 zvečer.

Dražba. Dne 28. decembra t. l. bo pri mariborskem okrajnem sodišču v sobi štev. 11 ob 10 dopoldne dražba nepremičnin zemljska knjiga Bresternica, vl. št. 229. Cenilna vrednost 129.800, najmanjši ponudek Din 65.366.33.

Ob nedeljah premalo vagonov. Pesnica in St. Ij. sta priljubljeni nedeljski izletni točki Mariborčanov. Izletniki pa se pritožujejo, da je večerni osebni vlak, ki vozi v Maribor, stalno prenapolnjen. Avstrijskemu potniškemu vlaku sta priključena namreč samo dva vagona za potnike od meje do Maribora. Oba vagona eta ob nedeljah že v St. Ilju nabito polna, da dostikrat niti prostora ni za vse potnike. Oni pa, ki bi radi vstopili v vlak v Cirknici ali v Pesnici, ne dobe več prostora ter se morajo vračati peš v mesto, dasi so si kupili vozno železniško karto. Potrebno bi bilo, da bi železniska uprava priključila večernemu avstrijskemu osebnemu vlaku več vagonov za potnike med postajama St. Ij-Maribor, ali pa da bi se odprli za prost vstop vagoni za potnike iz Avstrije, ker so itak po večini ti vagoni vedno prazni.

30 letnica »Skale«. Pri Sv. Petru proslavi tamošnje katoliško prosvetno društvo v nedeljo, dne 13. t. m. 30 letnico svojega plodonosnega delovanja na polju krščanske prosvete. Ta lep jubilej bo proslavilo društvo na slovesen način in priključno na slavnost se bo vršil tudi redni letni občni zbor. Dopoldne bo v cerkvi slovesna sv. opravilo, popoldne pa bo v samostanski šoli občni zbor društva in slavnostni spominski govor.

Tri mesece. Včeraj dopoldne je bila zaključena pred okrajnim sodnikom štukljem razprava Štefin: Tumpej. Kakor znano, je tožil postajenačelnik mariborskega glavnega kolodvora Štefin vodjo narodnih železničarjev, železniškega nastavljenca Tumpeja zaradi žaljenja časti. Tumpej se je letošnje pomlad izrazil, da je prejel postajenačelnik od socialistov 20.000 Din, da zaščiti njihove pristaje. Tumpej je bil radi te izjave obojen na 3 mesece in 1200 Din denarne kazni, v slučaju neiztrljivosti na nadaljnjih 20 dni zapora in sicer pogojno za dobo 2 let.

Tudi delavstvo za brezposelne. V sredo zvečer se je vršil prvi sestanek ožjega odbora mariborske pomožne akcije. Na sestanku je izjavil zastopnik delavskih strokovnih organizacij Čeh, da bo podprlo mariborsko delavstvo svoje brezposelne in v bedi živeče tovariše tako, da bo prispevalo od svoje mezde pol odstotka v fond Pomožne akcije.

Pogrešan... Ze od početka tega meseca pogrešajo doma Ivana Zamota, delavca državne železnice. Pogrešani je 48 let star, srednje, suhe postave in slabo oblečen. Domači so v skrbih ter slutijo, da si je končal sam življenje.

Novo mesto

Pretep ali nesreča? Straha Janeza, 25 letnega hlapca iz Trebnjega, je v neki gostilni v Trebnjem neznanec sunil in ga pri tem podrl na tla, pri čemer si je Strah Janez zlomil nogo.

Gostovala je v tork zvečer v Prosvetnem domu ljubljanska drama z Maurice Rostandovo tragedijo »Vest« v režiji g. C. Debevara. Sedeži v dvorani in na balkonu so bili popolnoma razprodani. Istotako so bila napolnjena stojšča. Občinstvo je z čuvstvenostjo spremljalo globoko zamišljeno igro, ki so jo igralci podali s silnim občutkom in dovršenostjo.

Kulturni obzornik

Janez Rožencvet: Pravljice

Podobe narisal M. Bambič. Str. 128.

Redna knjiga za člane Mohorjeve družbe za l. 1933.

Glede množine mladinske literature se Slovenci ne moremo nič pritoževati. Imamo prav dovolj mladinskih časopisov, vsako leto izide lepo število mladinskih knjig in neznani dobitniki nas vedno znova zalagajo z mladinsko prozo ali pesmimi ali celo igrkami. Popolnoma upravičeno pa je naše začudenje, da med toliko množino mladinskega leposlovnega blaga najdemo tako malo, malo dobrega in zadovoljivega branja, tako poredko resnično umetniško delce. Imamo množino, nimamo pa vrednot.

Mohorjeva družba je izdala že nekaj mladinskih knjig, posebno v zadnjih letih, a žal kot izredno izdanje, kar potem ni prišlo v naširše kroge. Letos pa je izdala kot redno knjigo »Pravljice« ki jih je napisal Janez Rožencvet, ilustriral pa Miha Bambič.

Knjigi je naslov »Pravljice«, a bi bil mogoče kak drug naslov tudi umesten, recimo »Povestice«, a končno to ni važno. Našim mladinskim pisateljem vedno bremeni po glavi, da mora biti mladinska knjiga pravljica, sicer ni mladinska. Čudeži, vile, palčki, kralji, velikani, pridni čevljarji, zapravljeni graščaki: vse to mora mrgoleti v mladinski knjigi, ker sicer ni mladinska! Ne morem razumeti, zakaj morajo vsi reveži v mladinskih knjigah končno dobiti kraljevske krogle! To je tako nesodobno in smešno. V času elektrike, tankov, radia, krize, dobrodelnih veselje: za vruga, ti ni mogoče za to dobiti odgovarjajočih simbolov?

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Zabavljavec zoper delavsko zavarovanje je za vsi volgi preveč. Pred vsem takih, ki zoper delavsko zavarovanje zabavljajo zato, da bi se ga iznebili. Ni pa vsak, ki kritizira poslovanje te potrebne delavske ustanove, njen nasprotnik. Če najdem na njem napake, jih moram ugotoviti, da se odpravijo. To je potrebno zaradi tega, da delavstvu koristimo in da izletimo nasprotnikom orožje iz rok. Zato bodi objavljen ta-le primer, ki pa ni zgolj slučaj in tudi ne osamljen:

Služkinja, ki je že leta zvesto plačevala svoje prispevke za bolniško zavarovanje — ali pa za njo njena gospodinja, kar mora biti za OUZD vseeno — je prišla na okrožni urad zaradi zob, ki so jo boleli in ji gnili. Ko je srečno prišla na vrsto in so ji zobe pregledali, so ji rekli, da sedaj lahko gre, da pa bo dobila pismo obvestilo, kdaj naj pride zdraviti zobe. Dekle je šlo in takrat z bolnimi zobmi, ampak pri njej pride na vrsto. In čaka še danes, ko je od tedaj preteklo že 6 tednov in bo morda še čakala, dokler ji ne bo segnil zdnji zob.

In takih pritožb je na koše!

Gospodje, ki danes vodite OUZD, ali veste, kaj se to pravi, če mora bolna služkinja 6 tednov čakati in še ne prikaže tega, kar ji gre? To pomeni, da delavstvo izgublja interes in zaupanje v svoj zavod. Zavedam se, da osebja samega ne zadene kričda. Vsega je kriva tista prokleta birokratičnija in pa centralizacija zavarovanja. Po mnenju vseh pametnih slovenskih ljudi je centralizacija ena, birokratičnija pa druga velika cokolja, ki na nesocialen način ovirata socialno delovanje te socialne ustanove. Zrtve tega pa so ubogi delavski člani, ki se namesto z zdravili lahko zdravijo s predpisi in paragrafi. Ampak za to dvojno so tako veliki delavski prispevki preveč dragoceni, ker so pare preveč težko zaslužene.

Zato naj gospodje pri OUZD to vpoštevajo in se s slovenskim delavstvom vred lotijo preganjanja centralizacije in birokratičizma iz delavskega zavarovanja. Za slovenske groše in za zdravje slovenskih delavcev gre! Zato je to slovenska zadeva in zahteva!

Vlom v cerkev

pri D. M. v Polju

D. M. v Polju, 10. oktobra.

Danes ponoči, v času od 2 do 3, je neznan zločinec vlomil v tukajšnje cerkev. Vlomilec se je splazil skozi zapadna vrata. Cerkovnik je vrata našel zjutraj odprta, od njih pa kol in desko, s katerima je vlomilec vlomil v vrata. Po vseh znakih sodeč, je bil na zločinskem delu en sam vlomilec. Zločinec je pobral iz treh pušic, ki so bile nezaklenjene, ves drobiž, poskusil pa je svojo zločinsko srečo tudi pri tabenakelju, ki ga je skušal odpreti, kar pa se mu hvala Bogu ni posrečilo. Zidarska zavijača, s katero je hotel vlomiti v tabenakelj, se mu je namreč skrivila. Najbrže je bil v času, ko je poskušal vlomiti v tabenakelj, tudi prepečen. Orožniki iz Vevé so pod vodstvom narednika Mlinarja preiskali vse okolišnice vroma in daktiloskopirali vrata. Vlomilec je na oltarju razmetal tudi misale in druge predmete na oltarju. Njegovo rafiniranost dokazuje najbolj to, da je tabenakelj prijeljal s cerkvenim mašniškim robcem. Zdi se, da je bil tod na delu pravi specialist za cerkvene vlome.

Tri z dolejske Bučke

Bučka, 7. nov.

Tukajšnji revnejši ljudje so letošnjo jesen veliko izkupili za užitne suhe gobe — večkrat kar po deset tisoč dinarjev. Bogato so obrodile tudi česplje in trta. Vinski pridelek je pa vsekakor elajši pri onih vinogradnikih, ki so trgali grozdje pred deževjem v začetku vinotoka.

Na rožnovensko nedeljo je bila pri tukajšnjem županu gasilska veselica. Končala se je ob treh zjutraj naslednjega dne. Na žalost — s pretepi in pokoljem! Več fantinov je moralo z obreznimi hrbti in glavami v bolnišnico... Zaslisa-vanja radi izgrediv so še vedno nadaljujejo in navajajo se zanje razni vzroki: stara mladinska sovraštva, nesrečno pomočništvo — in alkohol.

28. oktobra opoldne je izbruhnil ogenj pri Alojziju Kaplarju na Slenu. Pogorel je k sreči samo skedenj, napolnjen s krmo za zimo. Zažgal je otrok...

Razburljiva noč v hote'u

Zagreb, 10. novembra.

Zagrebski listi poročajo iz Sušaka o zanimivi dogodivščini, ki se je pred nekoliko dnevi zgodila v sušaškem hotelu Continental. V hotelski sobi št. 6 sta se nastanili dve sestri z imenom Grigč. Mirno sta šli spat in nista niti slutili, da imata v sobi nevarnega gosta.

Zgodilo se je namreč, da je kmalu potem, ko sta najeli obe sestri sobo št. 7, prišel v hotel eleganten gospod, ki se je legitimiral za Jerka Montilija iz Sarajeva ter najel sobo št. 6, ki leži tik sobe, v kateri sta spali obe sestri. Okrog 3 ponoči se je nočni gost splazil v sobo št. 7, hoteč ukrasti, kar bi bilo vredno vzeti s seboj. Skril se je za posteljo in v roki držal električno svetiljko, s katero je razsvetljeval sobo, gledajoč, kaj bi vzel. Luč od svetiljke je zadela obraz ene spavajočih sestra ter jo prebudila. Ko je ženska zagledala pred seboj neznanega človeka, je začela na vse grlo kričati na pomoč. Možakar pa se ni dal oplati, ampak je zaklical: »Možič! Jaz sem policijski agent!« To pa ni nič pomagalo, ker sta sedaj obe sestri začeli upiti na pomoč. Kričali sta toliko časa, da je bilo v hotelu vse na nogah in da je prišla tudi policija, ki je prišla v vromilec.

Ko so ga legitimirali, so našli pri njem legitimacijo, izdano od sarajevske policije na ime Jerka Montilija. Na podlagi te legitimacije je bila policija prepričana, da se nevarni vromilec piše tako in da je doma iz Sarajeva. Ko so pa pozneje prebrskali njegovo prtljago, so našli v kovčegu drugo legitimacijo, glasečo se na ime Vojislava Milica. To ime pa je bilo znano tudi sušaški policiji, ker tega lopova že dalj časa išče zagrebska policija zaradi hotelskih vromilov.

Na policiji so moža trdo prišli, da je končno priznal, da je on res Vojislav Milič in da je drugo legitimacijo ukradel v Zagrebu Jerku Montiliju obenem z njegovim kovčgom. Malo je manjkalo, pa bi bili okradenega Montilija proglasili za tatu in vromilec.

Koledar

Petek, 11. novembra; Martin (Davorin), škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl dobro znani kavar-nar g. Joško Carl. Rajniki je bil pred vojno dolgo vrsto let plačilni natakav kavarne »Union«, po vojni se je pa osamosvojil in ustanovil »Ljudsko kavarno« v Florjanski ulici, pozneje pa je prevzel »Narodno kavarno«, katero je v zadovoljnost vseh gostov vodil do svoje smrti. Pogreb bo danes ob pol 4 popoldne. Blag mu spomin! Žalujemo naše iskreno sožalje! — Za Bežigradom št. 16 je umrla gospa Rozalija Jerajeva. Pokopali jo bodo danes ob pol 3 popoldne. Svetila ji večna luč! Žalujemo hčer-kama naše sožalje!

† Mala Nedelja. Umrla je v Kurščih po dolgi, mučni bolezni Alojzija Rudolf. — 7. novem-bra smo pokopali Franca Rižnarja, posestnika v Precetincih, ki ga je smrt rešila dolge, težke bo-lezni. — 9. novembra nam je zaspala v župnišču vdova Marija Pintarič roj. Ostrž, teticca g. župnika Ostrža. Vsi smo ji pravili mami, ker je to ime po pravici zaslužila. Bila je skromna, kakor čebela marljiva in skrbna žena, ki pa je bila vrh tega otroško pobožna in posebno vneta častilka Srca Jezusovega. Naj jo božje Srce sprejme v svoje veselje! Pogreb bo v petek 11. novembra do-poldne. Vsem večni mir in pokoj!

Osebnosti

— Cerkevno odlikovanje. Ljubljanski g. knezo-škof je imenoval vlč. g. Martina Poljaka, žup-nika v Sostrem, ob priliki 40letnice njegovega dušnopastirskega delovanja za duhov. svetni-ka. Novemu gospodu svetniku, ki je s svojim vzornim in nesebičnim delom zelo povzdignil ver-sko življenje v Sostrem in ki je tudi na drugih mestih svojega službovanja povsod zapustil traj-ne sledove svojega dela, iskreno čestitamo!

— Poroke. Na Bučki se je 7. novembra po-ročil splošno spoštovani posestnik in gostilni-čar ter zvest naročnik »Slovenec« g. Ludvik Komljanec z gđ. Justino Levstik, hčerko ugledne Levstikove družine iz Prečne. Poročil ju je ženinov brat g. Janko Komljanec, kaplan v Prečni. — V Trzinu se je 9. novembra poro-čila gđ. Ivanka Stučekova, hčerka ugledne ka-toliške družine in aglina članica naših organizacij v Trzinu z g. Ivanom Fricem, tudi aglinim članom Prosvetnega društva v Mokronogu. Bog daj novoporočencem obilo sreče!

— Imenovan je za rudniškega računskega in-spektorja g. Anton Kurnik, šef računovodstva pri drž. rudniku v Velenju.

— Iz meščanskošolske službe. Premeseni so meščanskošolski učitelji: Maksimir Rožman z II. deške meščanske šole v Ljubljani na meščansko šolo v St. Vidu nad Ljubljano, Ladislav Vanjič iz St. Vida nad Ljubljano v Ribnico, Neža Zadi-nikova in Marija Kernova iz Celja v Slov. Bistrico, Ignac Mlačnik iz Celja na deško me-ščansko šolo v Mariboru, Fran Janšovec iz Celja v Vojnik, Palmira Fajdigaova s I. deške me-ščanske šole v Ljubljani v St. Vid nad Ljubljano, Leopold Kerne iz Trzinu na VI. Dode-ljeni so meščanskim šolam osnovnošolski učitelji: Julija Hladnikova z Globokoga in Vladimir Kodrič iz Kalobija, oba v Brežice, Jasna Se-tinec iz Selnice ob Dravi v Maribor, Marta Re-karjeva iz Cadrana v Mežico, Miroslav Vi-dmar iz Cerkelj pri Kranju na Rakke, Stana Slapšakova z Rake v Ribnico, Karel Prah iz Svetin v Slovenjgradec, Danica Jurančič-Rojina iz Guštanja, Stane Kodrič iz Petrovč, Rudolf Kobilca z Bleda in Franja Poljan-čeva iz Sv. Petra pod Sv. gorami, vsi v Trbovlje, dalje Cirila Erjavčeva iz Dobja v Trzin in Marija Pavčičeva iz Toplice v Novo mesto.

Ostale vesti

— K poglavlju o slovenskem narodnem gle-dališču. K današnjemu članku, ki ga prinaša-mo na drugem mestu, sporočamo slovenski javnosti, da je gledališka uprava tisto nedo-stojnost, nad katero so se zgražali vsi dostojni ljudje, odstavila z repertoarja. To z zadostne-njem beležimo, ugotavljajoč obenem, da po zadnjih dogodkih za nas in za slovensko jav-nost s tem še davno ni odstavljeno z dnevnega reda vprašanje o slovenskem narodnem gle-dališču.

— Pomanjkanje srednješolskih profesorjev. Že večkrat smo razmotirali vprašanje pomanjkanja profesorjev na srednjih šolah v Sloveniji. Vsi pro-fesorji so preobremenjeni s poukom. Po natančnih podatkih je za prvo silo potrebnih 42 novih učnih moči, ki bi mogle razbremeniti sedanje aktivne profesorje.

— Oprostilna sodba. Dne 4. novembra se je vršila razprava na 2. sodišču št. 28 v Ljubljani zoper g. župnika Ivana Zupančiča iz Škocijana pri Turjaku in zoper cerkovnika g. Alojzija Lun-dra. Obtožena sta bila po členu 5 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Obtožena sta bila zaradi razobeženja slovenskih zastav ob priliki procesije sv. R. T. Sodišče je oba oprostilo vsake kriv-de in kazni. Zastopal in zagovarjal ju je pri raz-pravi odvetnik g. dr. Marko Natlačen.

— Ponesrečeni z dežele. V Ržičah pri Za-gorju je padel na cesti 38 letni kočar Andrej Uran in se močno poškodoval na levem kolenu. — 64let-na užitkarica Terezija Gliha iz Žužemberka je ple-zala po lestvi na hlev. Lestev pa se je pod njo zlo-mila in starica je padla na tla ter si zlomila levo nogo. — Ze 20. oktobra je bil poškodovan na glavi 22 letni posestnikov sin Ignacij Strnad iz Zden-ske vasi pri Kočevju. Napadli so ga neki fantje in ga močno ranili. Poškodba pa se je tako poslabšala, da je moral včeraj v ljubljansko bolnišnico.

— V Službenih novinah št. 260 od 8. t. m. je objavljena »Naredba o podpornem fondu pomo-žnega osebja (dnevničarji in honorarni uslužbeni) v državi službi.

— Razglas. Gozdarsko ravnateljstvo v Ljubljani razpisuje prvo pismo oterforno licitacijo za prodajo približno 1530 kub. metrov bukovih hlo-dov in približno 300 kub. metrov bukovih drv, iz-delanih v lastni reziži na Opatovi gori v področju šumske uprave v Kostanjevici. Ponudbe, pisane na tiskovinah, je vložiti do 22. t. m. od enajstih pri-gornjem ravnateljstvu, kjer se bo tega dne vršila licitacija.

— Dogodek s kolodvora. Grosuplje, 10. nov. Potniki, ki so vstopili danes zjutraj na prvi vlak, so imeli priliko videti nenavaden dogodek, ki se je odigral na grosupeljski postaji. Neki delavec, ki vstopa vsak dan na tukajšnji postaji na vlak, je baje obrekoval tukašnjega kretničarja N. N. Ta je smatral to za veliko zlo, še bolj pa njegov sin, ki je hotel svojega očeta maščevati. Prišel je na peron, šel parkrat gori in doli in tebi nič

meni nič je udaril z roko tistega delavca, ki se mu je zdel da je pravi, tako močno po obrazu, da se je le-ta takoj zvrnil na tla. Bojeviti mož je še pristavil: »Boš ti obrekoval mojega očeta?« Napa-deni, ki je bil ves presenečen, se je začel izgovar-jati, kaj mu je sploh napravil, da ga je udaril. Prišel je tudi oče, ki je v bližini vršil službo. Naj-večje presenečenje za napadca pa je bilo to, ker je bil on pri vsem tem popolnoma nedolžen in za to afero o obrekovanju sploh ni vedel. Nato je prišel mlajši sin, ki se vozi v Ljubljano in je izpovedal, da ta ni pravi, da je bil nekdo drugi in tedaj je bil nesrečno rešen. Hotel je menda naznaniti oblastem, pa so ga zaenkrat pregovorili. Da je prišlo do tega konflikta, je vzrok menda to, da je mlajši sin doma samo opisal tega delavca, razen tega pa je bilo zjutraj še mračno.

— Hrvatski vinogradniki so čakali na Roo-seveltovo zmago. Zagrebski »Jutranji list« po-roča iz Varaždina: Nekateri naši vinogradniki so prešli od svojih znancev in sorodnikov v Ameriki vesti, da bo v slučaju Rooseveltove zmage prav gotovo ukinjena prohibicija v Zdru-ženih državah in da bo verjetno nastalo veliko povpraševanje po evropskih vinih, zato naj nikar ne hite s prodajo letošnjega vina, marveč naj čakajo na izid volitev. Zaradi tega mnogi naši kmetje nočejo zaenkrat sklepati nobene kupčije za letošnje vino, čeprav se v okolici pojavljajo vinski agenti, ki se zanimajo za novo vino za izvoz.

— Zalostna smrt bednega delavca. V Su-botici je skočil pod vlak 60 letni delavec Fran-jo Vujavčič. Kolessa so mu odrezala glavo in je na mestu ostal mrtev. Kot vzrok strašnega dejanja navajajo bedo.

— Naval volkov na vasi. Zadnje dni je na-stal v nekaterih delih Hrvatskega Primorja hud mraz, ki je pregnal cele črede volkov s planin v vasi, kjer so povzročili veliko škodo. Največjo škodo je utrpel kmet Mato Cvetič iz vasi Bateri, občina Ledena, kateremu so volkovi sredi dneva napadli stajo ovac in jih osem poklali, več jih pa povlekli s seboj v gozd. Kmetje so šli takoj nad volkove, pa niso nobnega zalotili. Da bi v bodoče preprečili neza-željene pohode volkov, so kmetje sklenili or-ganizirati velik lov na volkove.

— Korpulentni ljudje morejo s skrbno rabo naravne »Franz-Josef« grenčice do-seči izdatno izpraznjenje črev brez napora. Številna strokovna poročila potrjujejo, da so z učinkom »Franz-Josef« vode zelo za-dovoljni tudi bolniki, ki jih muči bolezen na ledvicah, protin, revmatizem, kamena ali sladkorna bolezen. »Franz-Josef« gren-čica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Tihotapci ubili svojega tovariša. Iz Mo-starja poročajo: Pred nekaj dnevi je Neretva naplavila nago truplo ubitega človeka. Ne bregu so našli obleko, v kateri pa ni bilo nobene reči, po kateri bi mogli spoznati, kdo je utop-ljenec. Truplo so fotografirali in slike razpo-slali po vaseh. Orožniki v Čitluku so po sliki spoznali Mirka Vučiča iz Blatnice pri Mostarju. Vučičeva žena je nato v trupu spoznala svojega 22 letnega moža, kateremu je nedavno zgorela hiša. Preiskava je dognala, da je Mirko Vučič šel z družbo 12 tovarišev v Bosno, da odnese vtihtapljeni tobak iz Hercegovine. Med potjo so se med seboj sprli in ubili Mirka Vučiča. Nato so ga slekli in vrgli v Neretvo. 11 Vučič-čevih tovarišev so že zaprli, eden je pa po-begnil.

— Kakršno življenje... Nedavno smo poro-čali, da je v Zaprtešču delavec N. Šmigoc ustrelil svojo priljeznico in nato še samega sebe. Pri-leznica je bila takoj mrtva in so jo pokopali na pokopališču v Zaprtešču. Šmigoca so pa hu-do ranjenega prepeljali v zagrebsko bolnišnico. Stanje Šmigoca je bilo prve dni zelo nevarno, vendar se je izljal in včeraj so ga odpustili iz bolnišnice, da ne domov, marveč v sodne zapore.

— Vinski potnik-šofer dobi mesto pri Osrednji vinar-ski zadrugi v Ljubljani. Kongresni trg 2.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

priporoča:

Berghofer A. Dr.: Edelmensch und Gottsucher. Ein Weg zu innerer Harmonie und zu Gott. 292 strani, vezano 95 Din. — Bertram Kardinal: Charismen priesterlicher Gesinnung und Arbeit. Skizzen und Winke für Tage der Recol-lectio. 196 strani, vezano 81,75 Din. — Füglein G. P.: Zungen und Zeichen Gottes aus vergan-gen Zeit. Gelegenheitspredigten. 119 strani, nevezano 42 Din. — Hophan Otto: Der Kreuz-weg des Kranken. Trostgedanken aus Christi-Passion. 450 strani, vezano 83,75 Din. — Manu-wald M.: Christus Kreise. Der Jugend und ihren Führern. 185 strani, nevezano 53,25 Din. — Pflieger M. Die Pädagogische Situation. Ge-danken zur gegenwärtigen Lage religiöser Er-ziehung. 220 strani, nevezano 87,50 Din. — Pie-per K. Dr.: Jesus und die Kirche. Eine Biblisch-theologische Studie. 97 strani, nevezano 61 Din. — Reimeringer: Christus und Du. Praktisches Christentum in seiner einfachsten Gestaltung. 261 strani, nevezano 57 Din. — Redlich Dr. V.: Lehre mich Deine Wege. Exerzitien für Prie-ster und Ordensleute. 292 strani, nevezano 100 Din. — Ude J. Dr. Die Lösung der sozialen Frage durch Christus. 79 strani, nevezano 19 Din.

Trbovlje

Pokvarjena mladina. Trije učenci tukašnje meščanske šole so ukradli iz omare v razredu nad 200 Din in precej risalnega papirja. Pilili so že tudi ključce, da bi prišli v glavni predal, kjer je bilo shranjenega več tisoč denarja Pomladka RK, a so se prej izdali, dasi so kleče prisegli drug drugemu, da ohranijo vse tajno. Dva sta tudi šla k trgovcu Požunu kupovat Flobert puško, da bi ustrelila učitelja. Ko pa stvar ni uspeša, sta jo popihala z doma, tovarišem pa sta rekla, da se gresta v gozd obesit. Od torka sem ju zaman išče-jo domači in orožniki.

Poročili so se v zadnjem času: Zdovc Leopold s Krajinik Joželo, Gornik Avgust z šerne Valentino, Golob Franc s Holeslek Danijelo, Duh Josip s Kajba Matildo, Cizelj Viljem z Goljuf Alojzijo, Rozina Anton z Vozel Stefanijo, Predovnik Franc z Zupan Angelo, Kršovar Ivan z Jerman Ano, Kuhar Jo-sip z Restar Marijo, Gajsek Pavel z Vimpolšek Justino, Pust Franc z Baš Antonijo, gostilničar-ko na Podmeji in Novak Jožef s Skrinar Gabrielo, posestnico na Dobovcu. Vsem obilo sreče v novem stanju!

Rapalo. V spomin na rojake, ki trpijo pod italijanskim nasiljem se bo vršila to soboto večer ob osmih akademija po tem sporedu: »Pesem mi-nerjeve«, zborna recitacija. 2. Govor. 3. Petje istr-skih mladinskih popevk. 4. Balada, zborna recita-cija. 5. Igra: Deca išče kralja Matijana. 6. Simboli-čna slika. Prireditev je glasen klic za svobodo in pravice naših ljudi na rodni zemlji.

V kinu in gledališču

ste, kakor povsod, kjer se zbirajo ljudje, v ne-varnosti, da ulovite gripo. Varujte se pred njo s

Panflavin-
PASTICAMI

Dovoljeno od Min. socialne pol. in narod-nega zdravja S. št. 15051 od 26. 8. 1932.

Celje

— Umrl je v tukašnji javni bolnišnici 63 letni občinski revšč. Gabrijel Jezernik z Velike Pirošice. — Predavanje na ljudskem vsenčistišču. V po-nedeljek bo predaval na tukašnjem ljudskem vse-učilišču g. dr. Rakovec v ljubljanske univerze o postanku naše zemlje in o izumrlih predpopolnih živalskih velikanih. Predavanje bodo spremljale številne skoptične slike.

— Obrtno nadaljevalno šolo v Celju obiskuje v tekočem letu 327 vajencev in vajenk. Večina teh je iz mesta, le manjše število jih je tudi iz okolice.

— Poverjenistvo sekcije zbora nogometnih so-dnikov JNS v Celju akcije za danes ob 20 v klubo-vi sobi hotela Evropa obvezen plenarni sestanek vseh gg. zveznih in podzveznih sodnikov. Proti sodnikom, ki bi se sestanka ne udeležili, oziroma izostanka ne opravičili s tehtnim vzrokom, se bo postopalo po § 5 kaz. pravilnika JNS.

— Javna ustmena licitacija. Danes ob 11 se bo vršila v pisarni poveljstva celjskega vojaškega okrožja 4. javna ustmena licitacija za dobavo kvasa za celjsko garnizijo. Pogodba bo veljala od časa načelne odobritve do 31. marca 1933.

— Dela na ljubljanski cesti napredujejo in je dosedaj zasuta že približno polovico ceste. Ce-sto bodo primerno dvignili, da bo enako visoka s trotoarjem pred pravoslavno cerkvijo in Glazijo. Zdi se nam, da načrt ni bil preveč posrečen, ker je po našem mnenju cesta vzporedno z vrtom g. dr. Serneca malo ozka, ker bi se dala razširiti še čez kanal, ki ga sedaj tudi zasipajo. Na nekaterih mestih bodo tudi preostri ovinki (na pr. iz ceste na Vrazov trg).

— Napeljava vodovoda v Komenskega ulice (Dolgo polje). Včeraj so delavci mestne občine končali vodovod v Komenskega ulico. Ta vodovod je nameravala mestna občina zgraditi že pred štiri-letni leti, pa so bile dosedaj vse prošnje in pritož-be zaman. Končno so se le gg. na magistratu usmi-lili tudi prebivalcev v tem delu mesta in napeljali vodovod z Mariborske ceste do Komenskega ulice.

— Smučarji, pozor! Preden si nabavite kroje, čepice, sviterje, posebno perilo, rokavice, smučke (kompletne ali samo pribor), termos-steklenice, na-hrbtnike, čevlje (nepremočljive), jopice in vse dru-go, kar smučarji rabite, obrnite se na Trgovski dom Šternceki, Celje. Cenik zastoji.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 11. novembra: 10.45 Mirovna ideja — 11.15 Soliska ura: Momenti iz življenja pesnikov in pisateljev (M. Zor) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Zemljepisno predavanje: Reka Soča (dr. Capuder) — 19.00 Francoščina (prof. Kuret) — 19.30 Gospodinja ura: O do-mačnosti (ga. Kmetova) — 20.00 Prenos iz ljubljanskega gledališča, opereta »Erikac« — 22.15 Čas, poročila.

Sobota, 12. novembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas plošče — 17.30 Sa-lonski kvintet — 18.00 Angleščina (ga. Orthar-ber) — 18.30 Gimnastične vaje (C. Soukal) — 19.00 Poglavlje iz sociologije (dr. Gosar) — 19.30 Planine in planinci v gornjesavski dolini (Van-dot) — 20.00 Primorski večer — izjaja Klub primorskih akademikov — 22.00 Čas, poročila — 22.15 Salonski kvintet: Slovenska glasba.

Drugi programi

Petek, 11. novembra:

Zagreb: 20.00 Prenos koncerta iz Beograda — 22.00 Laska glasba — Plošče. — Barcelona: 21.10 Radio orkester — 22.00 Plesniško-glasbeni večer — 22.30 Prenos koncerta iz kavarne. — Stuttgart: 20.05 Operni večer — 22.45 Prenos iz Amerike — 23.00 Langenberg. — Toulouse: 21.00 Večerni koncert — 21.30 Poljudna glasba — Harmonike — 21.45 Operna glasba — 22.30 Poljudna maroška glasba — 23.00 Melodije — 23.15 Solistovski kon-cert — 23.30 Veliki koncert — 0.05 Angleška glasba. — Berlin: 20.30 Drama — 22.00 Poročila — 22.30 Prenos iz Amerike, nato plesna glasba. — Belgrad: 20.00 Trio koncert — 20.30 Vokalni kon-cert — 21.00 Radio koncert — 22.00 Poročila. — Rim: 20.45 Pester koncert in komedija. — Ber-o-münster: 20.40 Berlinski šlagerji — 21.40 Pester kabaretni program. — Langenberg: 20.00 Prenos iz Newyorka — 20.15 Pester večer — 22.30 Poro-čila — 22.45 Plesna glasba. — Praga: 21.30 Pia-ninski koncert — 22.20 Brno.

Sobota, 12. nov.

Zagreb: 20.00 »Erikac«, opereta — prenos iz Narodnega gledališča v Ljubljani. — Barcelo-na: 21.15 Radio orkester. — Prenos iz Madrida. Stuttgart: 20.05 Radio orkester. — 22.40 Muchen. Toulouse: 21.00 Simfonični koncert. — 22.00 Filmska glasba. — 22.30 Poljudna glasba. — 23.00 Plesna glasba. — Berlin: 21.05 Pihala. — 22.00 Poročila, nato plesna glasba. — Belgrad: 20.00 »Erikac«, opereta — prenos iz Narodnega gledališča v Ljubljani. — 21.50 Poročila — nato večerni koncert. — Rim: 20.45 »Ples v maskah«, melodrama. — Beromünster: 20.15 Komorna glasba. — 21.40 Dialektne recitacije. — 22.00 Plesna glasba. — Langenberg: 20.05 overture. — 22.20 Poročila. — 22.40 Koncert. — 24.00 Jazz. Praga: 20.00 20.00 Večerni koncert. — 21.00 Po-ljudna glasba. — 22.20 Moravska ostrava. — Dunaj: 20.00 »Ljubi Avgustina, scena. — 22.15 Poročila. — 22.30 Plesna glasba. — Budapest: 20.00 Operni prenos iz studija. — 22.40 Cigan-ska glasba.

Poizvedovanja

Aktovka z naročilnimi bloki in katalogi je bila zgubljena ali pozabljena v Ljubljani. Najditelja prosim, da jo odda proti nagradi v upravi »Slo-venec«.

Po štirinajstih letih

Danes slave zmagovalne države v bivši svetovni vojni obletnico premirja in to z velikimi slovesnostmi. Tudi za našo državo je ta dan velikega pomena. Angleški vojni poročevalec Gibbs je napisal v angleškem tedniku k temu prazniku to-le:

Štirinajst let je poteklo, kar so v svetovni vojni umolknil topovi in vsi oni milijoni, katerim je smrt prizanekla v strelskem jarku, so nestrpno pričakovali, kaj jim prinese mirovna pogodba.

Ugotovljeno je, da je bil v minuli vojni vsako tretjo sekundo ranjen en vojak, vsako tretjo minuto pa je bil eden ubit. In med temi, ki so ostali na bojnih poljanah, so bili najboljši, najpogumnejši možje. Te izgube čutimo še danes povsod. Poleg človeških žrtev pa je bilo tudi uničeno neizmerno premoženje; kjerkoli je divjala vojna vihra, so ostale ruševine, smrt, uničene pokrajine, vasi, cerkve, vse, kar so nekdanje zgradile marljive človeške roke. Angleži so n. pr. v 4 letih in pot izgubili toliko kot prej v dvestopetdesetih letih. Kaj čuda potem, ako je ves svet zadovoljen do vrata.

Ali nas je pa svetovna vojna izmodrila? Odgovor na to vprašanje more biti samo ironičen posmeh in pa obupen vzdih.

Vojna je uničila tudi vse moralne vrednote, katere si je človek tekom stoletij osvojil. Vsa veda in znanost je služila samo pokončevanju svojega bližnjega; mesto ljubezni, se je sejalo le sovraštvo. V laboratorijih so kemiki sestavljali strupene pline, inženjerji so gradili nove morilne stroje itd., in videli smo na lastne oči, da je človek postajal vedno manj vreden, njegova fizična moč je postajala nepotrebna, izurjenost in izvežbanost nerabna, kajti minula vojna je bila prav za prav le vojna proti stroju. Tudi najbolj hrabri vojaki, katerih ni manjkalo na vseh frontah, niso pomenili nič vpričo jeklenega, smrtonosnega stroja.

Prvi dan bitke ob Sommi se je dogodilo, da so bili bataljoni angleških, atletom podobnih vojakov, dobesedno pokošeni od nemških strojnica in v ne-

kem protinapadu so se Nemci sklenjeni vsipali iz gozda, vrsta za vrsto, angleške strojnice pa so jih podirale kot kegle na kegljišču, vse po vrsti, niti eden ni ostal nepoškodovan. Cela armada mučnikov je postala žrtev stroja.

Vojaki, ki so se borili na vseh frontah, so bili mnenja, da se bojujejo za dobro stvar, da branijo svojo domovino, za ideale, ki imajo večjo vrednost, kot je njih lastno življenje. Vsi, Nemci, Angleži, Francozi, prav vsi so mislili tako in prav ta misel se je izpreverila v tragedijo, kajti vsi ti milijoni so bili razočarani in postali so malodušni, nezadovoljni, svoje moči so bili žrtvovali drugim, skritim namenom.

Štirinajst let je minulo od dne premirja, za marsikateri narod 14 trpljenja polnih let. Nekaj časa se je zdela, da se bo človeštvo hitro zopet postavilo na noge. Z delom je bilo treba popraviti in zgraditi, kar je uničila vojna, rane so bile kmalu zaceljene. Toda, kako. Danes po 14 letih od dne premirja je ves svet bankrot in človeštvo živi stalno od bojazni pred novo svetovno vojno, ki bo neprimerno strašnejša od minule svetovne. Svet se ni ničesar naučil. Nezaupljivost na vseh koncih, vse države se obdajajo z barikadami visokih zaščitnih carin, vsaka hoče le izvažati, kolikor mogoče pa reducirati uvoz. Vse se oborožuje do zob, da jim je pa to mogoče, nalagajo državljanom nezno visoke davščine in kljub raznim dogovorom in sporazumom ni zaupanja.

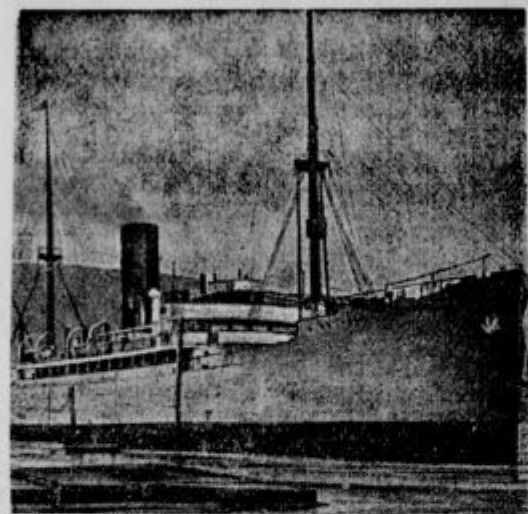
Strašen je tak položaj. Vendar pa bi, pri dobri volji seveda, vsega tega ne bilo treba. Toda, dobro voljo iskati pri odločujočih državnikih, ki odločajo usodo sveta?

Zato pa naj velja danes na dan obletnice premirja geslo: Nobene vojne več. Vsi oni milijoni, ki bodo danes ob dveminutnem molku počastili spomin onih milijonov, kateri se niso vrnili z bojnih poljan, naj enodušno zakličejo: Nobene vojne več!

Nemško pivo

Roosevelt je zmagal in z njim se bo polagoma vrnila mokra Amerika. Posebno Nemci so tega izda veseli, ker vedo, da se bo Amerika znova nanje obrnila po instrukcije za izdelovanje piva. Že sto in sto pisem je priromalo preko luže v te namene.

Hkrati pa prihajajo ameriški študentje v Nemčijo, da bi obiskovali tu takozvane pivovarniške visoke šole. To je Amerika že pred vojno močno prakticala. Zanimiv je pogled na tako pivovarniško univerzo. Na poti v predavalnice, v katerih se obravnava zgodovina prirejevanja piva vseh časov in vseh narodov, vidimo najrazličnejše učilnice, delavnice in laboratorije. Prav od začetka do konca: od

Slava zatonila.

V spominu so še junaški pohodi nemške križarke »Möwec« v svetovni vojni, katero je vodil grof Dohn. Po vojni je bila na osnovi versajskih pogodb izročena Angliji. Ta pa jo je te dni spustila v morje kot tovorno ladjo »Greenbrier.«

Slepec spregledal

Petintridesetletni možakar iz Prage, Balaz, ki je bil od rojstva slep, je po srečni operaciji spregledal. Mož je ves iz sebe izjavil, da si je razne predmete vse drugače predstavljal. Barv in oblik tudi še sedaj ne loči; zato mora zapreti oči, če se hoče gibati. Med zdravniki je vzbudil ta slučaj veliko pozornost.

Samostan v plamenih

V bližini Krakova na Poljskem je sredi noči bušil ogenj iz benediktinskega ženskega samostana in uničil velik del poslopja. Ena redovnica je zgorela, premnogo pa jih je težko poškodovanih.

Posledica stavke

Berlinska prometna stavka je prenehala; ljudje, ki so hoteli pravice, so jih dosegli z odpustom iz službe. V dveh odlokih je prejelo 2500 sprevednikov in delavcev odpustne listine; ti so se namreč najbolj izpostavili in zato najdražje plačali.

Prebivalci Rusije

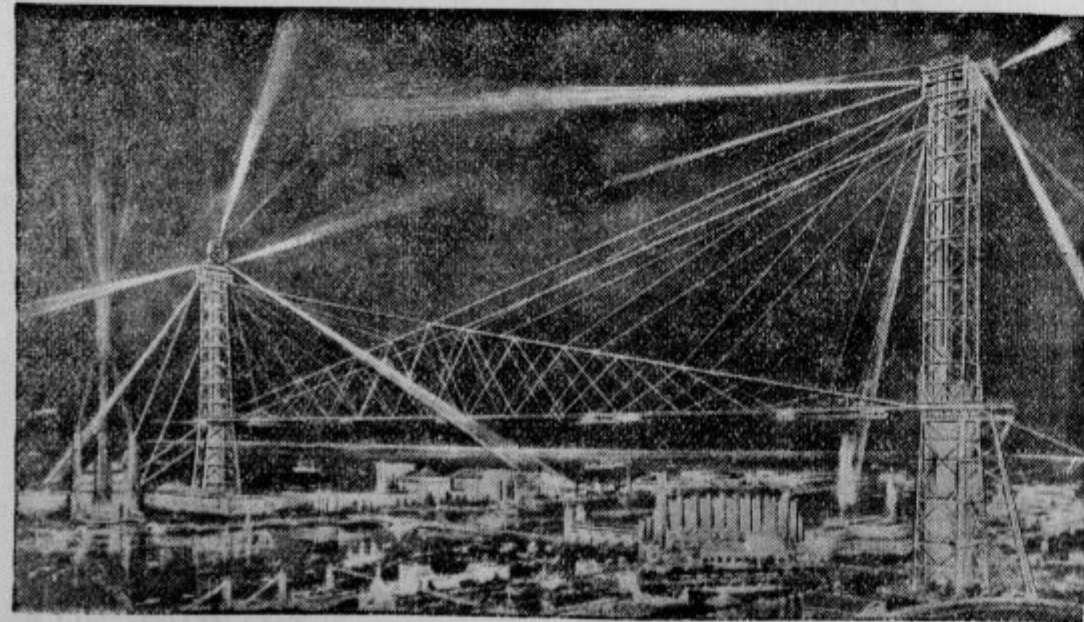
Po najnovejših statističnih podatkih šteje sovjetska Rusija 163 milijonov prebivalcev. Število rojstev je v Rusiji v stalnem dviganju. Leta 1897 je imela Rusija 106,4 milijonov prebivalcev, leta 1914 je bilo že 139,3, štirinajst let kasneje 150,4, a 1931 že 160,4 milijonov, kar pomeni, da je prebivalstvo zadnjih 35 let naraslo za 50 odstotkov.

hmelja in ječmena do razpošiljevalnih zabojev. Ves proces v minijaturi, tudi razprodajanje. Dijaki, ki dovršijo to visoko šolo, bodo pač sposobni voditi ameriške pivovarne. — Oba moža na sliki gledata pot do 48 ameriških držav, ki bodo pije nemško pivo. Na steklenicah so že etikete v angleškem jeziku.

Na prodaj

Kitajski maršal Čang-Kai-Sek se je odločil, da bo prodal v Ameriko del cesarjevega bogastva iz bivše cesarske palače v Pekingu. Baje je to dragoceni in umetnin v vrednosti okrog 350 milijonov dolarjev.

Na bodoči razstavi v Chicagu. Ogromni stekleni stolpi, ki presegajo v svoji višini 200 metrov vse mostovje, bodo s svojimi ogromnimi žarometi osvetljevali vso okolico. Med obema stolpoma bo vozilo 10 žičnih železniških voz, v vsakem od teh bo prostora za 30 oseb. Stroški teh stolpov bodo znašali nad milijon dolarjev.

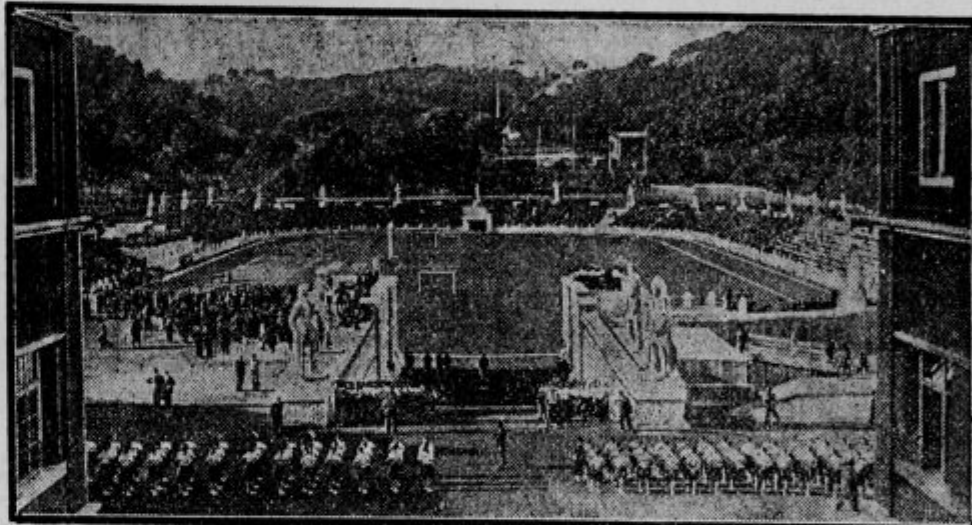
Povodnji naraščajo.

Veliki nalivi zadnjih tednov so povzročili na Nizozemskem velike povodnji. Številni nasipi se majejo. Posebna nevarnost preti nasipu reke Maas. Vasi, ki leže za tem nasipom, se praznijo: človek in žival si iščeta višje ležečih krajev. Na nevarna mesta so postavili sto in sto vreč peska, ki naj bi zavirali naval vode.

Himalajske vodne sile

V vsej tišini so dokončali v pokrajini Radšah Mandi ob južnih pobočjih Himalaje orjaške naprave, kjer se bodo izrabljale neizmerno vodne sile s Himalaje. Zgradbe so bile izgotovljene pod največjimi težavami. Saj žive tam negotoljubni, mračni gorjani, a hkrati je priroda divja. Saj so morali n. pr. skozi goro izvrtati 5 km dolg predor, kjer je bilo zaposlenih nič manj kot 150 inženjerjev in 3000 domačinov. Kamen je povzročal poleg mraza največ težav. Kot »mrtva prog« je označena pot, proti kateri so se borili 4 mesece, a je dolga le

6 metrov. In takih poti je bilo več. Poleg vsega tega pa je v himalajskih gorah premnogo »oken« in votlin, iz katerih se neprestano kamenje vali in pesek drsi. Mnogo ljudi je na ta način poginilo. Transport strojev se je vršil na ramah nosilcev, ki so prečestokrat po vseh štirih plezali na gore, katerih se do takrat še ni dotaknila bela noga. Stroški ogromnega podjetja znašajo nad 4 milijone funtov in pol. Je pa to neizmerno vrednosti za Indijce, ki bodo poslej izrabljali ogromne vodne sile za vse industrijske namene.

Mussolinijev forum. Prva slaka blagoslovitve Mussolinijevega foruma v Rimu, ki se je vršila kar se da slovesno ob desetletnici fašizma

Bankovci raznih dob

Poročila iz Tosia javljajo, kakor smo že na tem mestu poročali, da nameravajo tam izdajati zana-prej svilene bankovce, da bi na ta način pomagali svileni krizi.

Ta novica ni za nas nič novega. Papirnati bankovci so že dokaj star izum. Saj je znano, da so nekdanje delali bankovce iz usnja, lesa ali celo iz roževine. Prve bankovce, ki so se izdajali na obresti, je uvedla Angleška v 17. stoletju, Francija ji je sledila 1701. l., Avstrija pa leta 1762 s svojimi bančnimi listi v Prusiji.

Toda papirni denar je veliko starejši, in je bil v Kini že 9. stoletja v rabi. Beneški popotnik Marco Polo, ki je živel v času Rudolfa Habsburškega, poroča v svojih »Mirabilia mundi«, da so imeli Kitajci papirni denar. Ti bankovci so imeli pečat velikega kana z označbo vrednosti in ljudje so jih morali sprejeti kot pravi denar.

Toda v Evropi še ni pokazal gospodarski napredek potrebe, rabiti mesto kovinastega denarja papirnatih bankovcev. Le v časih obleganja ali vojn so se posluževali papirja mesto zlata in srebra. Posebno se je izkazalo za to pripravnost usnje. Navadno je bila to le nakaznica za poznejše plačilo. Najstarejše poročilo o takem nakazilu je iz časov Konstantina Kopronima l. 743., nato iz Benetk l. 1122 in iz vojn Angleškega Janeza brez dežele. Francija si je privoščila to novost pod kraljem Ludovikom IX. Vtisnjeni zlati in srebrni žeblički so značili vrednost. Leto 1848 je prineslo tudi Češki in ostali Avstriji usnjeni denar, pa le iz privatnih virov.

Denarna stiska po svetovni vojni je prisilila večje občine in podjetja, da so izdale zasilni denar, ki je bil včasih tudi iz usnja. (Tovarna usnja Vogel v Mattighofen l. 1920).

Pa ne le usnje, tudi steklo, porcelan, gumi, kost so uporabljali za izdelavo bankovcev. Porcelan najprej v Vzhodni Aziji, pozneje tudi v naših krajih, dokler ni naposled Saška leta 1921 izdala v porcelanu v Meissenu enomarknih in dvomarknih enot. Delali so celo poskuse za državni denar.

Če torej segajo Japonci sedaj po svilu, je to razumljivo: Cesar ima kdo v izobilju, to mora najprej porabiti.

Okrog sveta

Italijansko ministrstvo pripravlja za marec in april 1933 polet okrog sveta. V tem poletu bo sodelovalo 24 velikih hidroavijonov, ki lahko razvijejo hitrost 220 km na uro. Ti hidroavijoni so tipa Savoia, s katerimi je pred dvema letoma poletel italijanski letalski minister Balbo v Brazilijo. Ta polet okrog sveta bo trajal približno tri mesece, a se bo delil v 30 etap. Vodstvo poleta bo prevzel general Pellegrini, a sodelovala bosta minister Balbo in general Vales.

Železnica pod Beringovo cesto

Japonski list »Kokumin« naznanja senzacionalno vest, po kateri se bo menda spojil stari azijski kontinent z novim ameriškim s pomočjo tračnic. Proga bi tekla pod Beringovo cesto od Aljaske do Kamčatke. V Hamburovskem bi se priključila sibirski železnici. To bi stalo seveda visoke vsote, vendar bi bil to zanimiv poskus znova zvezati dva kontinenta, katere je v geoloških periodah narava razdvojila.

Ženski sodniki v ČSR

Ker je v Češkoslovaški republiki mnogo ženskih sodnikov v državni službi, je izšel odlok, ki predpisuje vsem ženskam za sodnim stolom enaka oblačila kot moškim: talar, ki mora segati do gležnjev. Razen tega morajo nositi ženski sodniki v službi bele jopice s čistim belim ovratnikom, pod katerim mora biti zavezana črna svileni kravata.

Tako se godi možu, ki je učil psa dežnik nositi...

Klada delavcu razbila glavo

Smrtna nesreča pri falskem jazu

Maribor, 10. novembra.

Na falskem jazu utrjujejo dno, katerega sila valovja neprestano izpodjeda. Dela se vršijo 10 m v globoki reki v velikem kesonu; v napravo na dnu reke vodi 20 m dolga vhodna cev, ki sega na ta način že 10 m nad vodno gladino ter se nahaja vhod vstrice površja jez. Včeraj okoli 14 so se zamenjali delavci, ki vršijo naporno delo v kesonu. 50 letni predelavec Anton Fradl iz Sevnice ob Dravi se je prvi spustil v keson po cevi. Ko je stopil po lestevici navzdol, je drugi delavec, ki je čakal, da pride Fradl do dna, sedel pri vходу na cevi na leseni, kakke 3 kg

težki kladi. Ko je delavec slišal iz globine glas, da je vhod prost, se je naglo dvignil, pri tem pa se je po nesreči klada prevrnila ter se zavalila v odprti no cev. Iz globine se je čul zamlkel udarec in smrten krik. Klada je priletele spodaj stoječemu Fradlu naravnost na glavo. Hitro so prispeli tovariši na pomoč ter spravili nezvestnega Fradla na vrh, vendar pa je umrl, še predno je došel ruški zdravnik dr. Zorec, katerega je uprava elektrarne takoj pozvala.

Pod težo udarca mu je počila lobanja in bi bila vsaka pomoč zaman. Tragična smrtina nesreča je vzbudila v vsaj okolici elektrarne veliko vznemirjenje in sočutje.

Jesenice

V zvezi z odpovedjo kolektivne pogodbe s KID, se je pretekli teden vršilo na Cankarjevi cesti št. 3 dobro obiskano zborovanje vsega delavstva KID. Tovarna je odpoved kolektivne pogodbe sprejela. Na zborovanju je JSZ naglasila, da je za enotno fronto. Nujno je potrebna poživitev, odnosno stvoritev novega medorganizacijskega odbora. Tozadevni dopis je bil od JSZ, skupine kovinarjev Jesenice, poslan na SMRJ, podružnica Jesenice, a še ni odgovora. Na zborovanju se je tudi govorilo o nameravanih redukcijah pri KID. Delavstvo je sklenilo, da je za enoten nastop in proti vsakim redukcijam. Če bi pa bile iste potrebne, naj se rajši uvede 6 urni delovni čas. — Za danes, dne 11. nov., sklicuje ljubljanska Delavska zbornica, v smislu čl. 37, 4. odst. Zakona o zaščiti delavcev, razpravo v svrhu sklenitve nove kolektivne pogodbe za vse delavstvo KID. Razprava se vrši ob 10 predpoldne v pisarni ravnateljstva. K razpravi so vabljeni: KID, glavni zastupnik delavstva in zastopniki delavskih organizacij.

Krekovo prosvetno društvo na Jesenicah priredi prihodnjo nedeljo 13. novembra ob osmih zvečer, ob priliki obletnice rapalske pogodbe, v spomin bratom, ki so zatirani v Primorju. Prireditev bo v večer s sporedom: 1. Govor. 2. Deklamacija. 3. Doberdoh. 4. »Kajna«, drama iz življenja zatiranih Slovencev na Gorškem. K tej prireditvi prav vsi iskreno vabljeni.

Davica. Ker se v nekaterih družinah pojavila davica, so zdravstvene oblasti odredile vse potrebno, da se ta bolezen ne razširi. Nekateri družine ne smejo priti v stik z ostalim svetom. Bolne otroke pa so prepeljali v izolirno bolnišnico.

Knjižnica Krekovega prosv. društva je dnevno odprta od 8 do 12 in od 14 do 18. Knjižnica je bogato založena tudi s knjigami, ki so izšle zadnje čase. Poslužujte se knjižnice KPD.

Iz Selške doline

Avtobusna vožnja Škofja Loka—Zelezniki. Od zelo ugledne osebnosti smo prejeli: Zadnji članek, priobčen v »Slovenec«, z dne 3. novembra t. l., šteje 252 a, izpod peresa dobrega poznalca razmer v dolini, je sprejela prizadeta javnost z vsem zadoščenjem in prepričani smo, da bo sedanji gošpod glavni v tem smislu vzpostavil red, ki ga zelo pogrešamo. — Pisec citiranega članka se je v svo opravičeno dotaknil dosedanjega mizernega vznožja reda obeh avtobusov, že nekoliko prepozno pa je prišla na dan zadeva voznih cen, ki so za čase, v katerih se trenutno nahajamo, res skrajno pretirane. — Opaža se jasno, da avto-podjetnika brez konkurence o kakšnem znižanju najbrže ne misli, zato bi bilo končno tudi v tem primeru želeli, da se izda koncesija še tretjemu ali četrtemu reflektantu, kajti če oblast ne štiti drugih obrtnikov z ozirom na izdajanje obrtnih dovoljenj, čemu bi se prizanašalo ravno takim podjetjem! — Neopravičeno je tarnanje o deficitih, kajti povsem logično je, da bi se »vednih izgub« prejel ali vsaj naveličal, tu pa, kakor se vidi, o tem za enkrat ni govora. Pričakujemo, da bo uvidevna oblast vse potrebno ukrenila v korist javnosti.

Ježica

Ali se izplača domači zakol po kmetovalcu? Naši kmetje so pričeli sami klati doma živino. Javnost gotovo zanima, ali se to izplača ali ne. Zato podajamo samo nekaj o uspehu domačega zakola. Zadnja dva zakola v Savljah sta prinesla obema kmetovalcem nad 400 Din čistega dobička. Kravi sta tehtali vsaka nekaj nad 400 kg. Mesarju je plačeval po 2,75 Din za kg. Iz tega se vidi, da se vsakemu kmetovalcu izplača doma zaklati živino, ako mu je mesar ne plača po kakovosti vsaj 3 do 3,50 Din za kg.

Kmetijska podružnica dobavlja svojim članom radi pomanjkanja krme koruzo po 1,05 Din za kg in elamo. Cena slami še ni določena. Podružnica bo v zimskem času priredila več kmetijskih poučnih predavanj predvsem o prvi pomoči pri živini, o živinoreji in o splošnem kmetijstvu. Vse kmetovalce je danes opozarjamo na ta važna predavanja. Čas bomo pravočasno objavili.

Katoliško prosvetno društvo bo pričelo s poučnimi predavanji, katere bodo spremljana s sliko in optičnimi slikami oziroma s filmom. Prvo tako predavanje bo v soboto, 12. nov. ob 8 zvečer v Društvenem domu na Ježici. Predaval bo g. profesor Janjo Mlakar o Palestini. Da se omogoči čimvečji obisk, je cena vstopnic za predavanje jako nizka. Vstopnice po 2 in po 1 Din. Vse prijatelje društva vabimo, da se predavanj v obilnem številu udeležujejo.

Ptui

Nesreče in neizgode. Ne mine dan, da ne bi prišlo do kakšne nesreče ali neizgode. In tako imamo zopet ponesrečence, katere so morali spraviti v tujakinsko bolnišnico na zdravljenje. Hudo se je ponesrečil Franc Fradl, posestnik iz Golusaka. Vozil je jabolka na kolodvor v Moškanjcih in padel pred voz tako nesrečno, da ga je povzročilo kolo in mu popolnoma zdrobilo desno nogo pod kolenom. — Marija Skripač, vinčarka iz Turškega vrha, pa si je pri padcu ranila desno nogo pod kolenom. Ker je pa rano zanemarila, je nastopilo zastrupljenje krvi. Njeno stanje je prav resno. — Jera Predikaka, žena železničarja iz Brega pri Ptuj, je padla na štor tako nesrečno, da se je hudo pobila na glavi in si zlomila nosno kost. — Hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico tudi Jožef Glacko, posestnika iz Rogoznice. V neki gostilni v okolici Ptuija se je zapletel v preprij, iz katerega se je izcimil pretep. Odnesel je hude poškodbe po celem telesu, zlomljena ima tudi desno nogo v členku. V tem slučaju je uvedla oblast preiskavo in se bo vršil epilog pred sodiščem.

Svinjski sejem. Na svinjski sejem v sredo 9. t. m. je bilo prigranjenih 398 svinj. Cene prolenkom: Din 6—7 za kg žive teže; poldebele Din 7—7,75 za kg žive teže. Mastnih svinj tokrat ni bilo na sejm. Prasi so se prodajali po kakovosti Din 50—180 komad.

Krško

Umetniška razstava. Dne 8. novembra se je vršila razstava slik naših umetnikov Jakopiča, Smrekarja, Vavpotiča in Pavlovca (vsega 16 del) v hotelu Gregorij. Je Krško že peti kraj, kjer se ta razstava vrši. Razstava sama ima namen pokazati podoželju dela naših umetnikov in tako vsaj zainteresirati širše kroge za našo umetnost. Vsi vemo, kako danes žive naši umetniki, vemo pa tudi, da je že skrajni čas, da se temu odposremo. Najboljše je pač sredstvo, da se zato zainteresirajo najširši krogi našega naroda. Časi, ko je bila umetnost privilegij gornjih 10 tisočev, morajo vendar zginiti. Umetnost naj bo last vsakega naroda! Za sedaj bi bila gotovo prva potreba, da se našim umetnikom odkupijo dela in se jim da tako priložnost njih nadaljnega udejstvovanja na tem polju. Vemo, da bi si marsikdo naročil oziroma odkupil kako delo, če bi ga lahko dobil proti plačevanju na obroke. Na to treba misliti in to urediti, da se potem ne bodo dožajali slučajni, da se umetnikom v Ljubljani zarubi slika in ceni tako nizko, da niti stroški za okvir niso plačani. Je to žalostno, a resnično! Še bolj žalostno pa je, da je bil obisk razstave v Krškem kljub temu, da ni bilo nobene vstopnine, tako sramotno nizek. Reklo se bo, da je bilo premalo reklame, toda plakati so bili že en mesec prej na vidnih mestih. Najbolj žalostno pa je, da ni bilo na razstavo niti vseh onih, ki jih je gospod Albrecht, ki vodi to razstavo, osebno povabil. Ali v Krškem res ni več ljudi, ki se bi zanimali za dela naših umetnikov? V Sevnici je to razstavo obiskalo nad 120 ljudi in tudi nekaj del se je tam prodalo. Tukaj pri nas pa tako sramoten obisk. Smo pač »napredni«...

II. izkaz darovalcev za dr. Krekov spomenik

Dr. Anton Korošec, min. predsednik v p. 1000 Din. Josip Goslinčar 100, dr. Franc Vatovec, Maribor 25, Selina Heli, učiteljica, Apače 10, Sent-petersko prosvetno društvo, Ljubljana 100, Hranilnica in posojilnica, Horjul 100, Krašovec Antonija, Salovec, Prekmurje 10, Okrajna posojilnica, Ljutomer 100, Prosv. društvo Sp. Brnki, p. Kranj 25, Franja Rihar, Horjul pri Vrhniki 10, Neimenošana 30, Univ. prof. dr. F. K. Lukman, Ljubljana 50, dr. Janko Brejce, odvjetnik, Ljubljana 50, Stolna prosveta, Ljubljana 50, Alešček, Braslovce 30, Alojzij Cvenkel, trgovec, Ljubno, p. Podnart 50, Kat. slov. bralno društvo »Mir«, Vel. Nedelja 50, Kmetič Lojze, Sk. Loka 100, Ferkužel Jože, kaplan, Moravče 50, Angela Smolik-Rupert, Koroška Bela, p. Javornik 50, dr. Franc Stele, Ljubljana 50, Grafenauer Franc, prof., Ljubljana 50, Anton Kadivec, Hraštie, p. Kranj 75, odborniki Prosvetne zveze, Ljubljana 500, Kovač Franc, nam. drž. pravdnika, Novo mesto 50, Jugoslovanske strok. zveze, Ljubljana 100, Jenko Avgust, pek, Ljubljana 200, Karel Čič, ravnatelj, Ljubljana 1000, Loboda J. sluga, Ljubljana 10, Rott Golar, učitelj, Ribnica-Dol 50, Jakob Soklič, žpk. Sv. Vid pri Ptuj 50, Prosvetno društvo Sv. Vid pri Ptuj 50, dr. Ivan Lovšin, zdravnik, Laško 50, Vondraček Vaelav, žpk., Podbrezje 30, Ivan Primožič, šol. uprav., Mekinje, p. Kamnik 50, Hranilnica in posojilnica, Kamnik 100, Bešter Ivan, žpk., Dob pri Domalah 50, Franc Borec, Smarce, p. Kamnik 40, dr. Ivan Stanovnik, odvjetnik, Ljubljana 100, I. Franjo Gnidovec, škof, Prizren 100, Hranilnica in posojilnica, Crnuče 100. — Darovalci so darovali skupaj 4775 Din.

Odbor za dr. Krekov spomenik se vsem skupaj iskreno zahvaljuje in želi, da bi se posamezniki kakor tudi društva, hranilnice in posojilnice, občine, župnije odzvale naši prošnji.

Naznanila

Krišćanska šola, podružnica za stolno župnijo, ima drevi ob 20.30 sejo v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne.

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske ima svoj prvi koncert v letošnji sezoni v ponedeljek dne 14. t. m. ob 20 v Unionski dvorani. S spremljevanjem opernega orkestra bo izvajal dvojje pomembnih del in sicer Stravinskoga Simfonijo Psalmov in Symanovskega III. simfonijo »Nočni spevi«. Orkester je znatno pomožen. Koncert vodi ravnatelj Mirko Polič. Predprodaja vstopnic po običajnih cenah v Matični knjigarni.

Martinov večer v Rokodelskem domu. V nedeljo 13. t. m. bo v Rokodelskem domu običajni Martinov večer z zelo pestrim sporedom. Znani priljubljeni igralci bodo vzporedi velezabavno šaloigro »Stalni gosti«, pevci bodo zapeli več pesmi, in tudi druge točke sporeda bodo vzbudile veliko zanimanja. Vabimo k prav obilni udeležbi. Pričetek je ob 7 zvečer.

Treznostno predavanje priredi bratsko društvo »Treznost« drevi ob 19.30 v Okrožnem uradu. Predava dr. F. Miss o ameriški prohibiciji. Vabimo člane in prijatelje »Svete vojske«, da se udeležijo tega zanimivega predavanja. — Tajnik »Svete vojske«.

Davčno predavanje. V sredo dne 16. novembra t. l. predava ob 8 zvečer v dvorani Trgovskega doma sodnik upravnega sodišča g. dr. Likar iz Celja o ugotavljanju davčne osnove za pridobitno in davke na poslovni promet. Zbornica za TOI v Ljubljani vabi vse trgovce, obrtnike in industrije, da se tega važnega predavanja polnoštevilno udeležijo.

Pevsko društvo v Rušah priredi v nedeljo dne 20. nov. ob 6 zvečer v Črnkovi dvorani v Rušah Martinov večer. Nastopijo moški in mešan zbor, solistinja in solisti.

Primorje: Maribor.

V nedeljo se srečata tri dve moštvi v prvenstveni borbi. Igra bo važna, saj se bosta obe moštvi potrudili, da si priborita drugo mesto. Prednost ima Primorje, ker igra na svojem igrišču.

Cene mošta

Iz ormoško-ljutomerskih goric poročajo, da je trgatve končana in kakšne so cene letošnjemu vinskega pridelku.

Letošnja trgatve je dokaj dobro izpadla tako glede količine kot kakovosti. Mošti, ki so bili spravljani ob Terezijinem, še niso odkipeli. Počasno in dolgotrajno kipenje mošta nudi dokaz, da bo letošnji vinski pridelok glede kakovosti prištet med zelo dobre vinske letnike. Ne bo mnogo zaostal za lanskim pridelkom, tuintam ga bo celo prekašal. Vinogradniki z boljšimi nasadi v že od nekdaj slovečih goricah kot Brebovnik, Vinski vrh, Kajžar, Litmerk, Runcč, Kog, Jeruzalem, Svetinje, Sv. Miklavž, Mihaelovci, Lahonci itd., računajo na vsaj 3 Din na pretok v mesecu decembru. Za izrazito boljše sorte kot burgundec, silvanec, muškatsilvanec, rulandec, muškatelece, ki so tehtale od in nad 20% sladkorja, se zna, da bo cena nekaj višja. Za

mešane sorte pa, ki so tehtale od 17 do 20% sladkorja, pa bi naj cena bila vsaj od Din 2,50 naprej. Vinogradniki se zavedajo, da so prodajali vinski mošt po parah za sladkorno stopnjo in ravno zato ne morejo računati, da bo šla cena vinu kar po dinarjih navzgor. Letošnjega dobrega vinskega pridelka je vkletenega po kletah ormoško-ljutomerskih goric na stotine vagonov. Na posamezne boljše vinograde priide od hekto 30 do 100, tako, da gostilničarji interesenti lahko krijejo svojo potrebo iz kleti tega ali onega vinogradnika. Naslove vseh naših vinogradnikov ter količino in kakovost vinskega pridelka priobčimo čimprej. Gostilničarji in vinski trgovci! Posetite naše ormoško-ljutomerske gorice, ne bo vam tega žal, ker tu dobite kar rabite, dobro, pristno in zlahko vinsko kapljico po nepretirani ceni. Pojasnila daje brezplačno Vinarska posredovalna zadruga v Ormožu.

Zaščitene banke

Kakor smo že poročali, je dovoljena zaščita sledečim širim novim denarnim zavodom: Privredna banka v Veliki Kikindi s podružnico v Mokriču. Banka je bila ustanovljena 1895 ter velja za isto določila kot za Podrinsko produktno banko. Imela je glavnice 3 milij. Din ter vloge 25,4 milij. Din, nadalje Mladenovačka trgovačka banka, ustanovljena 1908, glavnic 2 milij., vloge konec 1930 4,4 milij. Din (uredba kot za Podrinsko produktno banko), Užeška gradjanska štedionica, ust. 1884, glavnic 2 milij., vloge ? in končno Srbska gospodarska zadruga v Irigu, za katero pa velja uredba o Jugoslovanski združeni banki v Zagrebu.

S tem je naraslo število bank, ki so se poslužile ugodnosti čl. 5 zakona o zaščiti kmeta na 21. med katerimi se nahajajo tudi tri velike banke, ki so imele konec 1930 delniške glavnice 310 milij. Din, nadalje so njih upniki znašali istočasno 4264 milij. (brez reeskonta pri Narodni banki, ki se je pojavil pri nekaterih v večji meri šele l. 1931.). Pri ostalih malih zavodih je znašala glavnic (brez združenih zavodov) 28 milij. Din, dočim so znašale vloge 128,8 milij. Skupno je bil doseg člen 5 zakona o zaščiti kmeta apliciran na 19 zavodov z glavnic 338 milij. Din vlogami 4392,8 milij. Din po stanju konec leta 1930. Deloma so pri eni banki vsteli tudi zneski za reeskont, kar pa ne izpreminja dobi celotne slike.

Jugoslovanska zadruga banka je sklenila opustiti celo vrsto podružnic, kakor poročajo iz Zagreba. Banka je imela doseg 10 podružnic in 1 eks-pozituro in namerava sedaj likvidirati te podružnice: Subotica, Sarajevo, Senta, Dubrovnik in Osijek.

Finance borz dela

Zadnja številka organa Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu »Radniška zaštita« prinaša zaključne račune javnih borz dela ter Osrednjega odbora za posredovanje dela za leto 1931. Iz objavljenih podatkov posnemamo naslednje:

Dohodki vseh navedenih ustanov (s fondi vred) so lani znašali 18,65 milij. Din. Od te vsote odpade na ljubljansko borzo dela 3,2 milij., na belgajsko 1,4, novosadsko 2,3, sarajevsko 2,6, splitsko 0,5 in zagrebško 7,1 milij., nadalje na osrednji dobro 1,5 milj. Din. Nadalje so imele vse navedene ustanove gotovine in depozitov 16,06 milij. Din, od tega ljubljanska borza dela 2,9 milij., posojil in terjatev pa 2,4 milij., od tega Ljubljana 0,2 milij., nadalje so imeli fondi javnih borz dela za dajanje cenjenih posojil 37,86 milij. dohodkov, posojil je bilo odobrenih 28,67 milij., vrnjenih pa doseg 2,25 milij. Vsa ljubljanske borze je znašala 5,5 milij., dosegle nevrnjene posojila pa 1,6 milij. Din.

Sami proračun ljubljanske borze dela je znašal za 1931 1,66 milij. (z virnimi vred), potrošeno pa je bilo 1,4 milij. tako, da je znašal prihranek 0,2 milij. Din. Proračun borze dela za 1932 znaša 1,965 milij. Din, od česar odpada med izdatki na pomoči same 1,3 milij. Din.

Nova delniška družba. Z dovoljenjem bana moravske banovine je bila osnovana d. d. »Kolonialno trgovačko društvo detašista »Jugokolonijale« v Starem Bečju. Glavnica znaša 0,5 milij. in je razdeljena na 5000 delnic po 100 Din.

Potrjeni poravnavi. Veselič Ivan, vinogradnik in trgovec v Ormožu, Florjančič in drug iz Smartna.

Obrtniški tečaj za nemščino. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani priredi za obrtnike in pomočnike tečaj za nemščino, ki se bo vršil v Ljubljani ob večernih urah vsak teden dvakrat. Tečaj bo samo za one, ki se že dovršili začetniški tečaj ali že obiskovali nadaljevalni tečaj v prejšnjem letu. Sprejemajo se seveda v prvi vrsti moštiri. Pristopnina znaša 10 Din mesečno, vendar pa bo zbornica revnejše obrtnike in pomočnike oprostil deloma ali v celoti te pristojbine, ako pokažejo uspešen napredek in reden obisk tečaja. Prijavitelj se je do srede dne 16. novembra t. l. pisмено z dopisnico ter navedbo točnega naslova pri Zavodu za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani.

Zaščita po čl. 5 je dovoljena d. d. »Vranjevačka srpska štedionica«, Novi Bečej, za katero velja ogleddbe o Podrinski produktni banki v Sabcu (obrestna mera 5%). Banka je bila ustanovljena l. 1905. in ima glavnic po milijonu Din.

Borza

Dne 10. novembra 1932.

Denar

V današnjem deviznem prometu so narasli tečaji Berlina in Newyorka, Trst, Curih in Praga so ostali neizpremenjeni, dočim je bilo zabeleženo popuščanje tečajev Amsterdama, Bruslja, Londona in Pariza. Odstotek bonifikacije je ostal neizpremenjen.

Ljubljana. Amsterdam 2311,51—2322,87, Berlin 1364,03—1374,83, Bruselj 798,85—802,79, Curih 1108,35—1113,85, London 189,64—191,24, Newyork 5738,25—5761,51, Pariz 225,71—226,83, Praga 170,45—171,31, Trst 204,24—206,64.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 65,910 Din.

Curih. Pariz 20,365, London 17,09, Newyork 519,37, Bruselj 72,10, Milan 26,59, Madrid 42,50, Amsterdam 203,525, Berlin 123,35, Stockholm 90,5, Oslo 87,20, Kopenhagen 89,10, Sofija 3,74, Praga 15,38, Varšava 58,15, Atene 3, Carigrad 2,48, Bukarešta 3,085.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za državne papirje na naših borzah nekoliko višje, le 7% Blerovo posojilo je v Zagrebu popustilo. Promet ni bil tako znanen kot včeraj, znašal je na zagrebški borzi le: vojna škoda 600 kom. in 7% posojilo Državne hipotekarne banke 2000 dol.

Ljubljana. 7% invest. pos. 47,50 bl., vojna škoda 190 bl., 8% Bler. pos. 41 bl., 7% Bler. pos. 35 bl., Ruše 125 den.

Zagreb. Narodna banka 4300 bl., Priv. agrar. banka 209 den., 7% invest. pos. 46 den., agrarji 22

den., vojna škoda 188—190 (187, 190), 12. 187—191 (188, 190), 6% begl. obv. 32—33,50, 8% Bler. pos. 37—41, 7% Bler. pos. 33,50—34,75, 7% pos. DHB 41,50—42,50 (42,50).

Belgrad. Narodna banka 4000—4100, Priv. agr. banka 215—216 (215, 211), 7% inv. pos. 48 bl. (45,50), agrarji 22,50 den., vojna škoda 193—194 (194, 188), dec. zaklj. 195, 6% begl. obv. 32,50—33 (32,75, 32), 8% Bler. pos. 42—43 (42), 7% Bler. pos. 35—36 (35,50, 34,50), 7% pos. DHB 42 bl.

Dunaj. Podon.-savska-jadrana. 61,80, Ausseiger Chemische 109,50, Mundus 60,25, Alpine 12,05, Trboveljska 19,55, Leykam 1,30.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet: 51 vagonov.

Budimpešta. Tendence neodrejena. Promet tih. Pšenica marec 13,21—13,39, zaklj. 13,39—13,40, maj 13,60—13,75, zaklj. 13,74—13,75, rž marec 8,18—8,28, zaklj. 8,24—8,25, koruza maj 8,50—8,55, zaklj. 8,48—8,50.

Chicago. Pšenica marec 48,375, maj 49,125, dec. 53, koruza marec 30, maj 31,875, dec. 25,25, oves marec 18, julij 18,50, dec. 15,875.

Les

Vseled uvedbe klirinaga med Jugoslavijo in Italijo je nastopil popoln zastoj v lesni trgovini, kar je radi vladajoče denarne krize popolnoma razumljivo.

Glavni vir dohodka v Sloveniji je bil izvoz lesa in le če se je oddal les proti plačilu v doglednem času, je prišel denar med naše ljudstvo. Sedaj pa na eni strani naši manjši producenti ne razumejo klirinskoga prometa, na drugi strani pa se s 15 odst. izplačilom, ki se lahko takoj dobi, ne krijejo niti stroški prevoza, kaj šele stroški produkcije. A tudi v splošnem še ni znano, kdaj pride posameznik do fiktivnega inkasa potom omejenega prometa. Kajti tudi italijani, uvozniki lesa si glede tega niso na jasnem in se pritožujejo, da samo iz navedenega razloga ne morejo priti do blaga, ker so jim naši dobavitelji stornirali pogodbe.

Pri nas je seveda blaga zadosti in tudi odjem bi bil zelo dovoljen, ako ne bi prišle vmes te nepredvidene plačilne težkoče. Kljub vsemu pa upamo, da bo denarni promet z Italijo funkcioniral in da se naše lesne industrije poživijo, ker je povpraševanje res zelo veliko. (Trg. list.)

Razne sportne vesti

V Carigradu so tekmovali rokoborci za prvenstvo na Balkanu. Zastopniki Jugoslavije so si priborili tretje mesto, prvaki pa so Turki. Za glavno zborovanje JNZ se že sedaj pripravljajo. Glavna debata se vrši okoli vprašanja, kako naj se državno prvenstvo uredi, da bo zadovoljilo vodilne klube. Vsako leto spreminjati sistem gotovo ni zdravo. Debate se zlasti udeležujejo sportniki iz Novega Sada in Osjeka, ki seveda forsirajo zastopnike teh dveh mest. Vsi predlogi so taki, da naj bodo upoštevani vsi moški klubi ob tam doli. Naših klubov pa sploh ne omenjajo. Pač posledica, ker je Zveza v Belgradu in so in so važni in pomembni klubi le tam doli. Do Zagreba pač morajo seči, daj jim ni treba. Zato ni izključeno, da se bo pojavilo vprašanje prenosa sedeža Zveze v Zagreb.

V nedeljo igrajo izbrani nogometaši Zagreba in Sofije medmestno tekmo. To bo prvo srečanje zastopstev teh dveh mest. Zagreb je celo pozval iz Svíce Hitreca, vendar ni gotovo, ako bo mogel ta odlični igralec nastopati za barve Zagreba.

Bolgarska nogometna reprezentanca je igrala v Carigradu s Turčijo. Po zelo napeti igri, so zmagali Bolgari s 3:2. Igro je sodil belgajski sodnik Vasiljevič.

K.F.I.S.-inemu tekmovalstvu, ki se bo vršilo v Insubruku, so se že prijaviili Švedi, Norvežani in Finci. V slalomu bosta zastopala Norveško brata Ruud, ki sta znana kot najboljša skakalca. Ta dva trenira Dagfin Carlsens, ki je bival več let v Švici. Finsko bodo zastopali Saarinen, Liikanen, Lappalainen, Nuotio in Mäskinen. Zadnja dva prideta v poštve za kombinacijo, medtem ko bodo prvo imenovani tekmovalci predvsem v 50 km teku. V slalomu in smuku bodo od severnjakov tekmovali najbrže samo Norvežani. Največ radi tega, da si odbirže smučarsko prvenstvo. Brez tekmovalstva v teh dveh alpskih smučarskih panogah je seveda vsako prvenstvo izključeno.

Politika je objavila rezultate svoje ankete. Ugibanja, kedo bo državni prvak se je udeležilo 56,227 oseb. Pravilnega odgovora ni poslal nihče. Večina (27,645) se je izrekla za Jugoslavijo, drugi je bil BSK (18,759), tretji Hajduk (5895) žele na četrtem so bili »purgerjaci« (3391). Za državnega prvaka Concordio sta bila oddana samo 102 glasova. Vsaj približno je uganil le eden, ki je pravilno napovedal samo rezultat prve igre med Hajdukom in Concordio v Splitu. Ta je tudi prejel prvo nagrado v znesku 5000 Din. Srečnik je navaden delavec iz Plas v Hrvatskem Primorju.

Čehi prirede prihodnje leto v februarju Slovansko prvenstvo v umetnem drsanju. Tekme se bodo vršile v Moravski Ostravi. Čehi že računajo, da bo prvi prvak ing. Sliva. Gotovo je, da se bo tekmovalnja udeležil tudi kateri naših izvrstnih drsalec.

V Pragi so na zelo svečan način otvorili zimsko sportno palačo, v kateri se bo vršile evropsko prvenstvo v hokeyu na ledu. Ta palača bi morala biti izročena javnosti v uporabo že pretečeno zimo. Radi pomanjkanja sredstev je niso mogli pravčasno izgotoviti, zato v Pragi niso mogli izvesti evropsko prvenstvo v hokeyu. Bodo pa igre prihodnje leto bolj svečane. V prvi igri v tej palači so nastopili Francozi proti Čehom. Igra je končala neodločeno 4:4. Naslednji dan je pa praški Lawn klub zmagal nad Francozi s 4:1.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službeiščejo

Sedlarski pomočnik
priden — išče zaposlitve.
Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.217. (a)

Zasluzek

Člani »Živalce«
priglasite takoj angora volno za oddajo. Ljubljana, Sv. Petra c. 60. (z)

Denar

Posojila
od 100.000 do 5.000.000 Din
iščemo za 1. hipoteke —
eventuelno tudi v hranilnih knjižnicah. Cenjene ponudbe na: M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II. Telefon 30-52. d

10.000 Din posojila
za dobo štirih mesecev
iščemo. Ponudbe prosim na upravo »Slovenca« pod »Hvaležna« 16.216. d

Vrednostne papirje
vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

15.000 Din posojila
iščemo. Ponudbe pod »Dobre obresti« na upravo »Slovenca« št. 16.231. (d)

10.000 Din posojila
nujno rabim. V 8 mesecih vrnem z 12% obresti ali na vključbo vinograde. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Hvaležna« št. 16.207. (d)

Dijaki

Dijaka
nižje gimnazije sprejem. Popolna oskrba za 500 Din. Maribor, Vrtna ulica št. 21. (D)

Stanovanja

Trisobno stanovanje
s kopalnico oddam takoj. Tyrševa cesta 99. (f)

Sobo s štedilnikom
ali prazno oddam na Kodeljevem. Naslov v upr. »Slovenca« pod 16.234. s

Kupimo

Zlato
(staro zlatino) kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon št. 30-52. (k)

Prima hlode
hrastove, borove, smrekove kupi takoj Martinec, Ljubljana, Prule. (k)

Lutzovo peč
stara, kupim. - Rozman, Sv. Petra cesta 85. (k)

2 avtomat. tehničari
dobro ohranjeni, kupimo. Ponudbe z navedbo cene poslati na upravo »Slovenca« pod »Tehnika« 16174. (k)

Bukova drva in oglje
kupi stalno
Uran franc
Ljubljana
Sv. Petra cesta 24.

Posrestva

Hiše ali posestva
vile, od 40.000 Din naprej prodaja Posredovalnica, Maribor, Franciškanska ulica 21. (p)

Objave

Firma »Tele«
Ljubljana, prepove g. Jožefu Godecu od danes naprej kasirati denarja za neno dobroimetje. (o)

Razno

Novosti
Pridem na dom ter Vam odstranim za vedno, brez bolečin, brez noža kurja očesa, bradavice in trdo kožo (Hornhaut). Ponudbe s cenj. naslovom ter točnim terminom na upravo »Slovenca« pod »Kurje oko«. (r)

Prodamo

Konfekcija — modal
Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14. Ljubljana. (l)

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Puhasto perje
čisto, čehano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROŽOVIC — Zagreb, Illica 82. Kemična čistilnica perja

Dva fotelja in zofo
hrastovo, črno, poceni prodam. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Nova garnitura« 16.241. (l)

Jedilno mizo
za raztegniti in 6 stolov, vse hrastovo, poceni prodam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Novo pohištvo« 16.239. (l)

Jabolka
štajerska, gambovci, po 2 Din kg, razpošilja od 10 kg naprej A. Prihavec, Kolizej, Ljubljana. (l)

Obrt

Črno novo vino
sladko — se toči pri Buzzolini, Lingarjeva ulica. (p)

Mlinarji!
Rz. prosa, sijo in lečmes kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA, Resljeva cesta 24. Veletrgovina žita in moka.

Prevajanje v razne jezike
pisma, ponudbe, razmoževanje in prepisovanje preskrbuje takoj pisarna »UVIZ«, Tyrševa (Dunajska) cesta 15/I. (l)

Tri minute reklame

Kratka poročila o reklamih, izhajajoča ob četrtkih ali petkih.

Vprašanje

ali se naj priobčjuje eden in isti inserat, je za inserenta hitro rešeno. Objavi ga 52 krat, vsak teden enkrat. Kaj bi na rekel, če bi sledil 52 krat zapored in če bi bili tudi njegova najljubša hrana? Inserati morajo učinkovati. To pa je tako odvisno od menjavanja in novosti, da je nesmiselno objavljati inserate z vedno istim besedilom. Treba je torej vedno kaj novega povedati.

Kako

na povem kupcem? Eden objavi ime trdke debelo tiskano, drugi pridene še sliko, tretji na operira s superlativi. Pregovor pa pravi: Vsak kramar hvali svoje blago. Pred 10—20 leti je še imel uspeh, kdor je tako inseriral. Danes je pa treba kupecu isto povedati kot za pultom. Še več: treba mu je povedati, kako naj uporablja blago, zakaj ga naj kupi ravno v njegovi trgovini in ne v drugi. Skratka: treba je priti z dokazi, ki jih konkurenca ne more izpodbiti.

Krojaški atelje

si je dal izgotoviti iz imitacije pergamenta pismo, napisano s starinskimi črkami v duhu pergamentnega časa. Pergament je poslal na učitelje, profesorje in na razne druge intelektualce. V kratkem se dobi mnogo naročil.

Neka parfumerija

je stopnjevala učinek svoje reklame z vabilnimi pismi s tem, da je parfumerija pisma in apelirala na vonj dam. Učinek seveda ni izostal.

Drogerija

je razpisala v listih nagrade za rešitev vprašanja: »Koliko jaje je v vazi?« in sicer pod naslovom »Kako pridem brezplačno do Miklavževa darila?« Vazo, ki jo je dal muzej na razpolago, so v navzočnosti notarja napolnili z jajčki-bonboni, ne da bi jih prej prešteli ali štehtali, in jo nato zapečatili.

Drogerija je razdelila ob tej priliki 1600 letakov, na katerih so bili objavljeni spredaj pogoji razpisa, zadaj pa nagrade. Učinek se je pokazal najprej v tem, da je 1010 kupcev zahtevalo v drogeriji dopisnice, na katerih so v smislu razpisa nagrad morali poslati odgovore.

Da se zanimanje za razpis nagrad še stopnjuje, je imelo 12 inseratov počen od 15. nov., obitstvo stalno pod »reklamnim ognjem«. Rezultat: Po tretjem dnevu prvega inserata je obiskalo drogerijo 50%, več kupcev kot

leto dni poprej, potem pa se je opažal stalen porast kupcev. Pri štetju bonbonov je bilo navzočih 200 ljudi. Po kratkem pozdravnem govoru zastopnika drogerije so tri dame iz občinstva pretele bonbone, nato pa se je vršilo žrebanje, nakar so razdelili nagrade srečnim dobitnikom.

»Govoreči« lepak

v izložbi je pri nas skoraj neznan. Drugod, zlasti v Nemčiji, pa se ga mnogo poslužujejo. Neka tvrtka je 4 tedne pred božičem postavila v izložbo lepak in ga nato vsak teden izmenjala. Lepak je imel prvi teden tole vsebino:

1. 4 tedne imamo do božiča. Ali že mislite nanj? Sedaj imate še čas, da si v miru izberete pravo darilo.

2. Samo še 3 tedne imamo. Ali ste se že odločili, kaj hočete darovati? Stopite v trgovino in si oglejte, kaj Vam vse nudimo!

3. 14 dni še... Kako hitro bodo tukaj božični prazniki! Vi bi vendar hoteli napraviti veselje svojim dragim! Mi Vam prav radi pomagamo. V trgovini Vam lahko več pokažemo kot pa v izloženem oknu.

4. »Vi si še niste izbrali božičnega darila?« Vstopite vendar in dovolite, da Vam pokažemo, kako malo denarja Vam je treba, da napravite svojim dragim pravo božično veselje!

Zanimivo

vabilno pismo je poslal neki stavbenik tovarnarjem v svojem kraju:

»Če nas imenujete le trdovratneže, smo zadovoljni. Najbrž pa imate za nas še krepkejšo izjavo v zalogi. To bi mogli razumeti, če ne bi bili tudi Vi trgovci, ljudje torej, ki hočete sami nekaj prodati. Prodajanje pa danes ne gre brez trdovratnosti ali — lepše povedano — neutrudljivosti. Vi s svoje strani bi svoje nastavlence, ki imajo skrbeti za prodajo, gotovo energično prišli, če bi jim primanjkovalo neutrudljivosti.

Dajte torej tudi nam pravico do neutrudljivosti in naredite nam isto veselje, ki ga imate tudi Vi, če Vam Vaši »bodoči« odjemalci odkrito povedo vzroke, zakaj niso še nič naročili.

Da bi ne bilo prilike za naročilo, ne morete trditi. V Vašem obratu gotovo potrebujete les, če ne za nove stvari, pa za reparature. Ne samo za večje naročilo, temveč tudi za najmanjše imamo živ interes.

Čemu se tedaj držite rezervirano? Po-vejte nam odkrito, zakaj niste reagirali na ponudbo naše stavbine trdke?«

Izgubili sva najdražje, najino zlato mam, gospo

Rozalijo Jerajevo

Pogreb bo v petek, dne 11. novembra ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti Bežigrad 16 na pokopališče k Sv. Križu. V Ljubljani, dne 10. novembra 1932.

Ruža in Anka.

RAZPIS

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje dobavo

srebrnine, porcelana, steklenine in namiznega perila za kavarno v nebotičniku.

Zapečateni ponudbe je vložiti do 21. t. m. do 10 popoldne v vložišču podpisanega zavoda.

Podloge za razpis se dobijo v vložišču zavoda med uradnimi urami v Gledališki ulici 8/III.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Tom je vedel marsikaj zanimivega in jeziki se mu je sukal tako živahno, da sva se mu morala od srca smejeti. Tačas je imel na južni strani močvirja majhno posestvo, ki ga je bil kupil zelo poceni od Rogera Basseta. Svet je ležal v kamenitnem predelu in je bil potemtakem kaj malo vreden, samo ob obilni moči se je dal parabititi za izborni pašnik. To je Tom takoj bistrovidno uganil in je na poseben način izkoristil dolgotrajno zimo. Zmrzal, ki je drugim prizadela zgolj škodo, je prinesla njemu veliko korist. Slednji dan je namreč pošiljal svojo pametno Winnie, ki je razumela vsak njegov mig, pod večer, ko je snežilo, na plano, da je s svojim hrzanjem vabila k sebi divje ponije — a tudi mnogo krotkih konj je bilo vmes — ki so zaman iskali v mrazu hrane in zavetja. Vselej, kadar se je kobila vrnila domov, je privedla s seboj kak desetorico izstradanih konj, ki jih je nato Tom zaprl v svojo ogrado. Tam jih je dobro krmil in preden je velika zmrzal minila, jih je bilo že lepo krdelo.

Imel je že kakih tri sto konj, ki jih je vse naložil na tak premeten način. Na pomlad jih je nameraval obrzdati in prodati. Ze v naprej se je veselil, kako bodo konjički prhali, cepetali, hropili, šilili ušesa, se vzpenjali, opletali z dolgimi repi, stresali z grivo, grizli in padali drug na drugega, ko jih bo brzdal. Ko oem ga vprašal, kako je mogel dobiti krme za tolikšno število konj, je dejal, da to ni nič težkega, kajti konji so zadovoljni s slamo in žganjem, pa izbornu uspevajo. Tako se je vselej

pošalil, kadar si ni mogel pomagati z boljšim odgovorom, saj mu je bilo najljubše veselje nalagati in potegniti kakega poštenjaka. Najboljše konje je sklenil pridržati doma za plemo, druge pa prodati na sejmu v Londonu, kjer je upal dobiti vsaj deset funtov za vsakega.

Od konj je prešel Tom na razgovor o ženitvi in naju je prosil, da naj bi določili čas njegove poroke z našo Anko. Mati se je pri tem v zadregi ozrla vame, a jaz vanjo, kajti sedaj nisva imela nobenega ugovora več proti njemu. Nazadnje sem mu dejal, da bomo storili po zgledu boljših ljudi in prepustili določitev časa poroke nevesti sami. To sicer ni bil poseben prijazen odgovor, toda Tom je bil zadovoljen, da se mu bo le želja uresničila. Potemtakem je odšel k Anki, da bi se glede tega domenil z njo.

Jaz sem medtem poiskal Lorno, da bi ji naznanil prihod svojega nečaka in jo vprašal, ali ji ni nemara njegova prisotnost neljuba in ne bi rajši obedovala sama zase. Znano mi je bilo sicer, da se zna Tom tudi pametno vesti, toda nevesti sloves je bil še vedno precej dvomljiv. Lorna mi je dejala, da bi zelo rada poznala tega glasovitega človeka in me je zagotavljala, da jo bo le veselilo, če bo mogla sedeti z njim za isto mizo, samo če se ne bo spotalo ob njeno sorodstvo z Dooni. Razen tega se ji je zdelo žaljivo, če bi se branila, sedeti skupaj z zaročencem moje sestre.

Potemtakem se je mično oblekla in ko je z izrazom skromne ljubeznivosti stopila v hišo, je mahoma očarala vse prisotne. Celo mati je dejala, da se ji zdi ko prava knežna. Tom Faggus se ji je nizko poklonil in Lorna mu je dostojno odzdravila, toda živo je zardela, ko Tom ni hotel odvrniti po-

gleda od nje. Jaz bi ga bil najrajši na mestu tresil ob tla, če ne bi bil naš gost, in celo Anka je bila nejevoljna spriči njegovega vedenja.

Da bi napravil konec temu mučnemu stanju, sem zaklical, da je kosilo že pripravljeno, nakar smo vsi sedli za mizo. Med kosilom smo se držali resno in neprisljano. Ko smo po kosilu ostali jaz, Tom in mati sami za mizo, naju je Tom nenadoma vprašal, ali ne veva nič natančnega o življenju te mlade gospodične. Trdil je, da jo je nekoč že videl, ni se pa mogel spomniti, kdaj in kje. Motili se pa ni mogel, kajti natančno se je spominjal vtisa, ki so ga bile tedaj napravile nanj njene oči, kakršnih ni potlej nikjer in nikoli več videl. Dejal je tudi, da je v Doonski dolini ni videl, kajti tja-kaj se ni upal nikoli v svojem življenju, ki se mu je zdelo predrago za kaj takega.

Nato nas je poprosil Tom še za čašo žganja in nam je pričel očitati, kako smo nespametno ravnali, da smo vse svoje imetje in celo svoje življenje zaradi Lorne izpostavili nevarnosti, češ da vkljub svoji lepoti ni vredna tega. Ogorčeno sem ga zavrnil, da ni lepota njena največja vrлина, pa da naj svoje mnenje rajši pridržijo zase, dokler ga nihče ne vpraša zanje. Moja nevljudnost se ga je pa kaj malo dojmila.

»Prav, prav,« je vzklilnil, »ti si pravi John Ridd od pet do glave. Bedak si se rodil in bedak boš umrl. Toda za božjo voljo, ne daj, da bi to navivno dete nosilo okoli stvar, ki je vredna več ko pol naše grofije.«

»Ona sama je vredna več ko vse grofije na Angleskem,« sem ga ogorčeno zavrnil, »njen nakit je pa vreden komaj kopico sene, kajti prstan, ki ga ima od mene — Tu sem umolknil, ker nisem ho-

tel nikoli priznati materi, koliko sem bil dal za prstan.

»Kdo pa govori o tvojem prstanu?« je menil Tom zaničljivo. »Za tako malenkost ne bi bil nikoli dvignil roke nad človeka. Toda njena ogrlica, ti dolga bučala, je več vredna ko vse vaše posestvo, s hišo, gospodarskimi poslopji, polji in z vsem premoženjem uja Rubena vred, da malone več ko vse Duverton.«

»Kaj,« sem vzklilnil, »oni stekleni nakit, ki ga nosi Lorna še od svojega detinstva?«

»Krasno steklo, na mojo vero. To so najdragocenejši briljantje, kar sem jih kedaj videl. A nemalo jih je šlo skozi moje roke.«

»Nemogoče,« je posegla vmes mati, ki so ji lica od razburjenosti zažarela, »saj bi gospodična tudi sama to vedela.«

»Zanesite se name, jaz se izbornu razumem na briljante,« je odvrnil Tom napihnjeno. Govoril je kaj malo spoštljivo, dasi je imel dovolj vzrokov, da bi se moral skromno vesti. Saj nam je moral biti hvaležen, da smo mu dovolili, sedeti za isto mizo s tako odlično damo, ko je dotehmal imel samo priložnost bogataše in mogočnike na cesti pleniti.

»Za tak plen,« je nadaljeval, »bi bil v prejšnjih časih brez obotavljanja zaustavil na cestni osmerovprego s štirimi oboroženimi spremljevalci. Toda ti časi so na žalost za vedno minili. Tedaj je imel človek nekaj od življenja. Kako krasno je bilo jezdit ponoči v mesečini.«

Pošljite naročnino!

Urednik: Frane Kremžar.